Λιβάδι

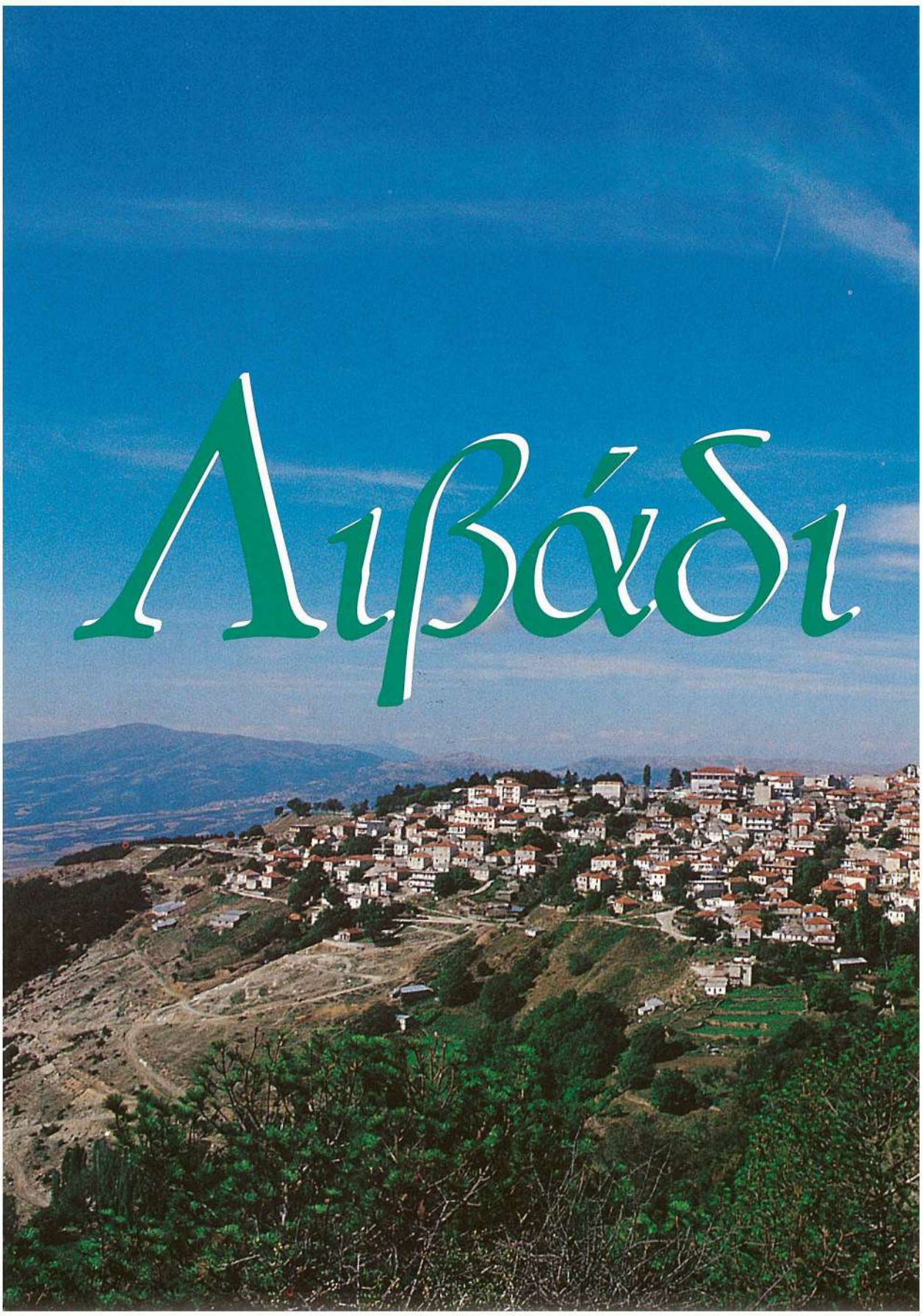

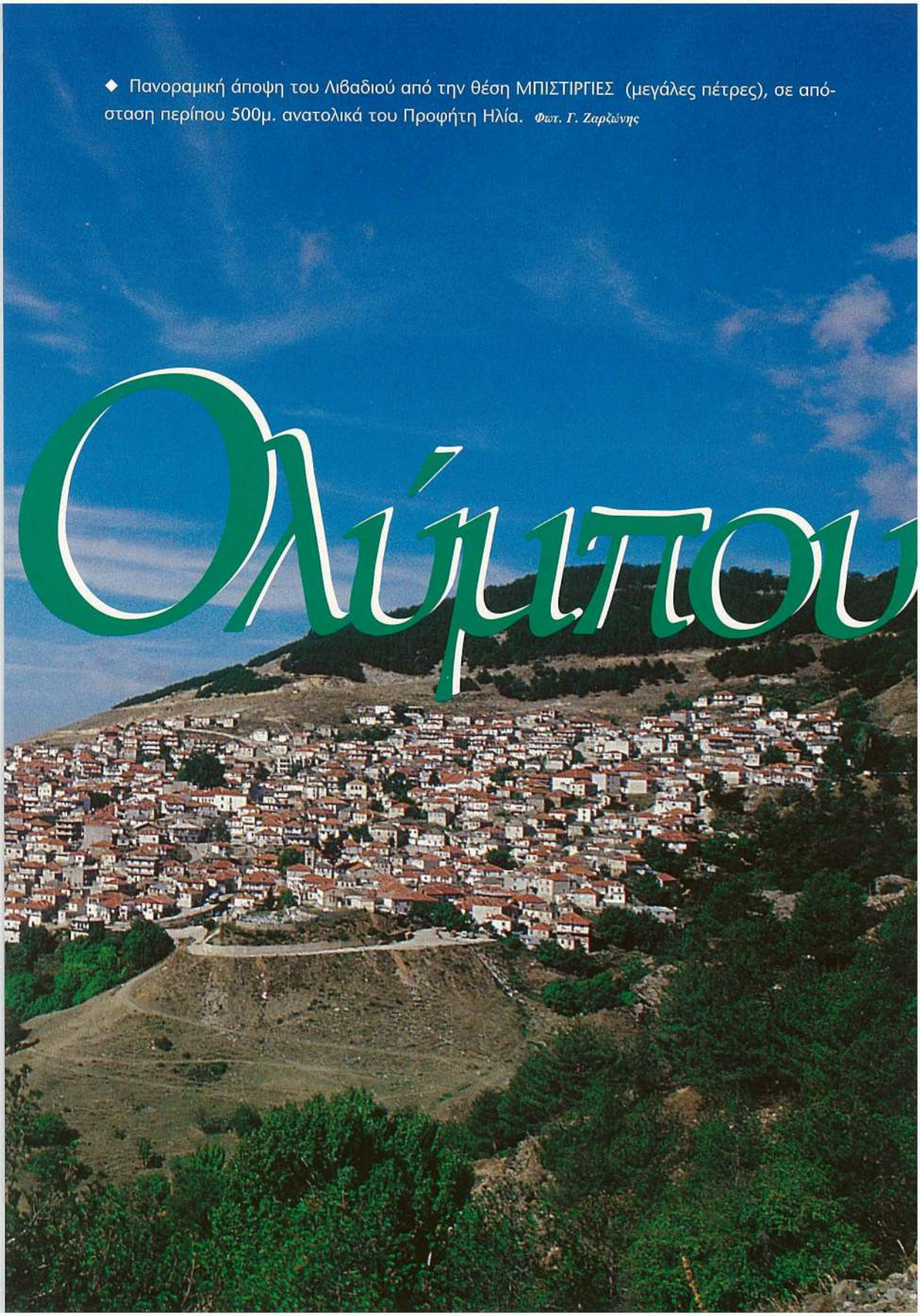

◆ Πανοραμική άποψη του Λιβαδιού από την θέση ΜΠΙΣΤΙΡΓΙΕΣ (μεγάλες πέτρες), σε απόσταση περίπου 500μ. ανατολικά του Προφήτη Ηλία. *Φωτ. Γ. Ζαρζώνης*

Ολύμπου

Πολλοί αξιόλογοι συγγραφείς και ερευνητές έχουν κατά καιρούς ασχοληθεί, με βιβλία και δημοσιεύσεις, με το ΛΙΒΑΔΙ ΟΛΥΜΠΟΥ. Το αφιέρωμα όμως του περιοδικού "ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ" είναι ίσως η πρώτη σφαιρική και ολοκληρωμένη προσπάθεια πανελλήνιας προβολής της ιστορικής αυτής κωμόπολης. Γιατί με συστηματικό τρόπο και άριστο φωτογραφικό υλικό παρουσιάζει, μέσα στα πλαίσια ενός αφιερώματος, όλες τις δυνατές πτυχές που συνθέτουν τόσο την ιστορική όσο και την σύγχρονη ταυτότητα του Λιβαδίου. Και βέβαια η προσπάθεια αυτή μπορεί να αποτελέσει αφορμή για μια πιό σοβαρή μελέτη, λεπτομερέστερης και πληρέστερης καταγραφής, όλων εκείνων των στοιχείων που θα βοηθήσουν τις νεότερες γενιές να γνωρίσουν καλύτερα το παρελθόν. Γιατί όποιος ξεχνάει την ιστορία του ξεχνάει την ταυτότητά του. Άλλωστε η ιστορία του Λιβαδίου είναι γεμάτη αγώνες, για τους οποίους οφείλουμε ευγνωμοσύνη στους προγόνους μας. Το σημερινό Λιβάδι εξακολουθεί να τηρεί πολλά από τα ήθη και έθιμα του παρελθόντος και βέβαια την πατροπαράδοτη φιλοξενία, αφού ο " Ξένιος Δίας" είναι παρών σε κάθε επαφή των Λιβαδιωτών με τους επισκέπτες τους. Οι παλιότεροι ίσως θυμούνται ακόμη, από την εποχή του μεσοπολέμου, την υποδοχή που κάθε καλοκαίρι επεφύλασσαν οι Λιβαδιώτες στους επισκέπτες από την γύρω περιοχή, Λάρισα, Κατερίνη, Τύρναβο. Τους παραλάμβαναν απο την διασταύρωση και τους μετέφεραν με ζώα, πάνω στα οποία είχαν στρώσει κιλίμια, μέχρι το χωριό. Εκεί εφιλοξενούντο τις περισσότερες φορές χωρίς χρηματικά ανταλλάγματα. Από την πλευρά μας, σαν φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στηρίζουμε κάθε προσπάθεια προβολής του τόπου μας αλλά αποβλέπουμε σε μια ήπια τουριστική ανάπτυξη που δεν θα αλλοιώσει τον παραδοσιακό χαρακτήρα του. Το Λιβάδι Ολύμπου πρέπει με κάθε τρόπο να διατηρήσει την παλιά του αρχιτεκτονική, να παραμείνει μια γραφική γωνιά της πατρίδας μας, απόλυτα εναρμονισμένη με το εκπληκτικό ορεινό τοπίο που έχει γύρω της και τις αιώνιες κορυφές του Ολύμπου, που κάθε πρωί αντικρύζει απέναντί της.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΜΕΝΟΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ

Τηλ. Κοινότητας: 0493. 41217
Τηλ. Εξωραϊστικού Συλλ.: 0493. 41281

◆ Το Λιβάδι είναι κτισμένο αμφιθεατρικά με ισχυρές κλίσεις στο μεγαλύτερο τμήμα του και πυκνή δόμηση.

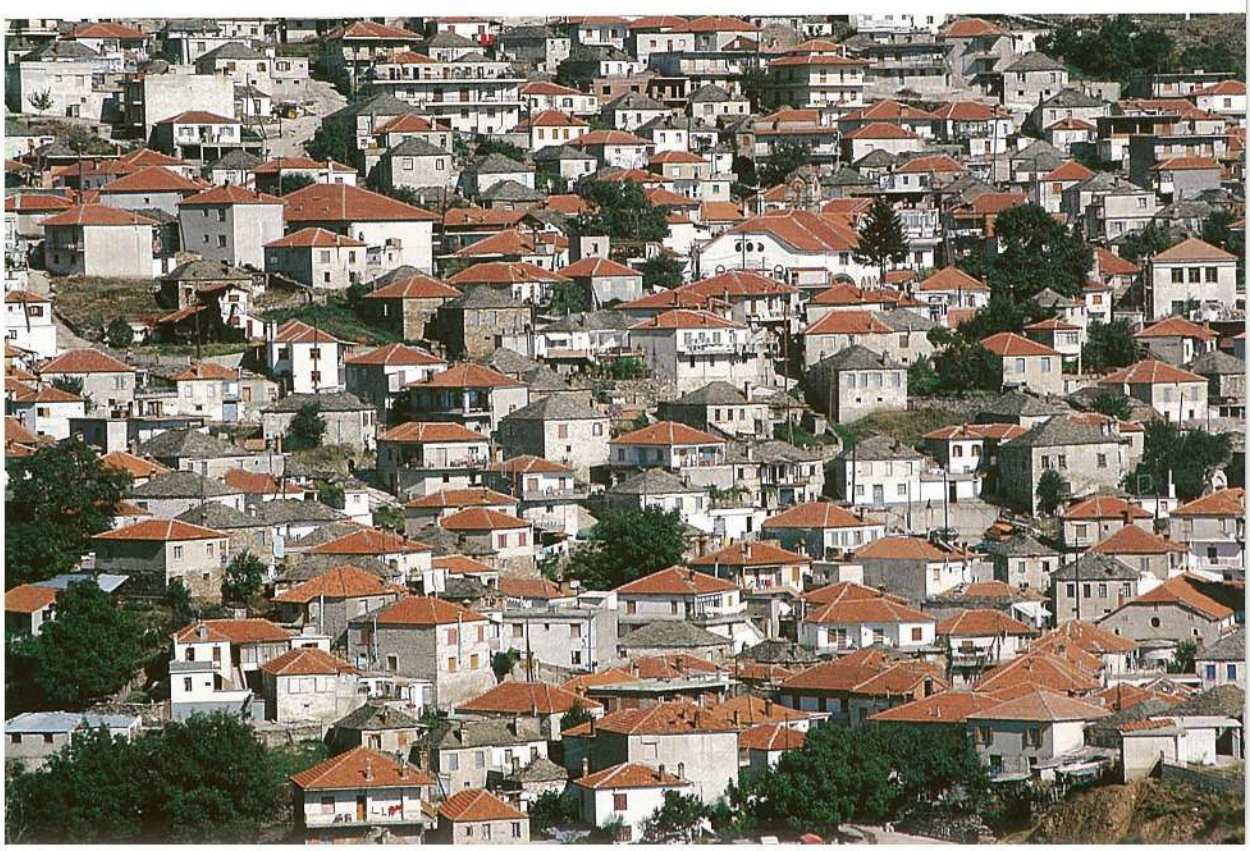

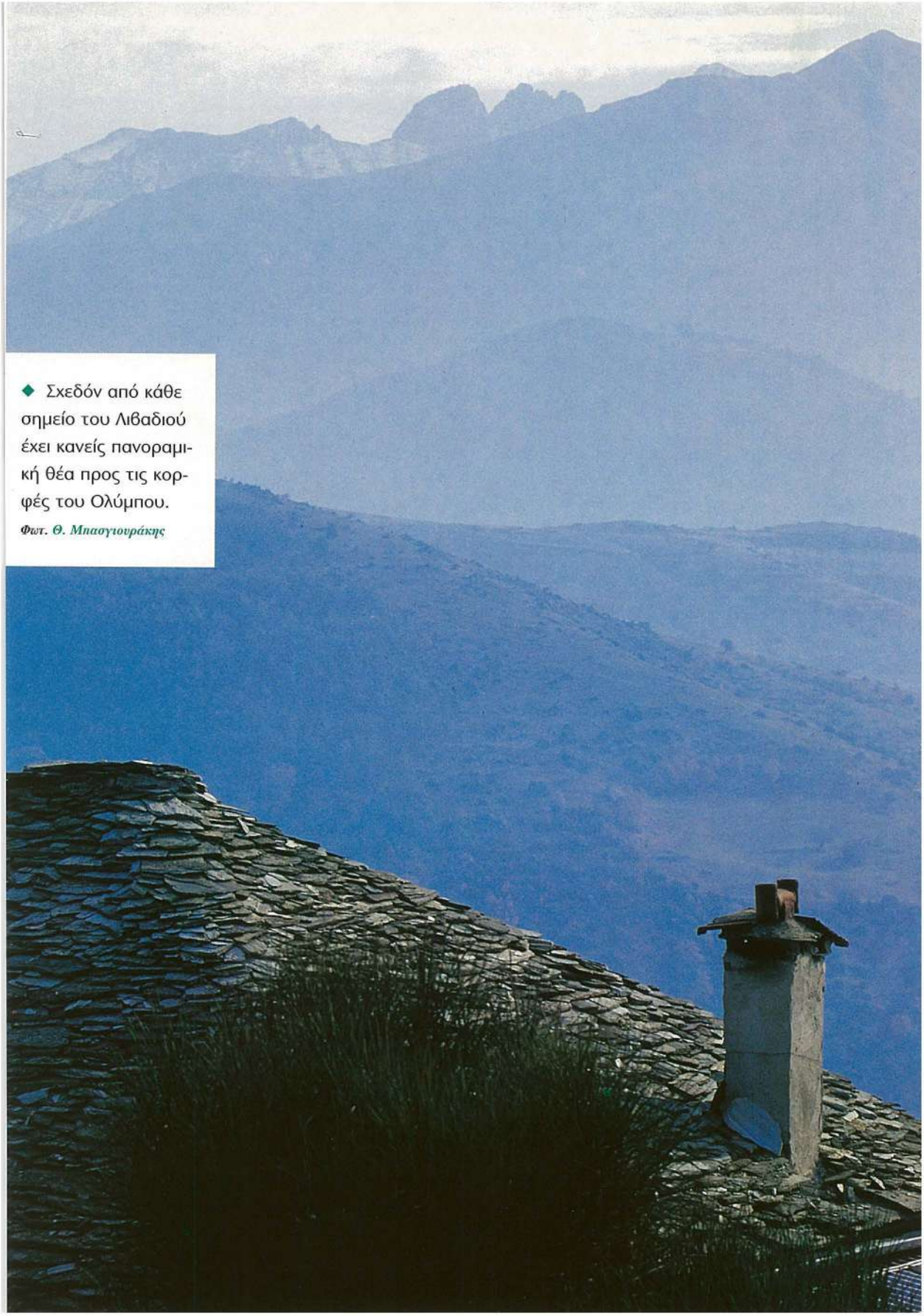

◆ Σχεδόν από κάθε σημείο του Λιβαδιού έχει κανείς πανοραμική θέα προς τις κορφές του Ολύμπου.

Φωτ. Θ. Μπασγιουράκης

◆ Με τα πόδια μπορεί να φθάσει κανείς πολύ γρήγορα στο "ΣΑΛΤΣΙ", όπου, εκτός από την ειδυλλιακή τοποθεσία, μπορεί να απολαύσει και πανοραμική θέα του Λιβαδιού. *Φωτ. Ν. Καραΐσκος*

ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΛΙΒΑΔΙ ΟΛΥΜΠΟΥ

Του Ελευθ. Γκούμα

Γενικά, ιστορικά στοιχεία

Το Λιβάδι είναι μια κωμόπολη 3000 κατοίκων σκαρφαλωμένη σε ύψος 1150 μέτρων στις πλαγιές του Τιτάριου όρους των Πιερίων. Η έκταση της Κοινότητας Λιβαδίου ανέρχεται σε 120 χιλ. στρέμματα και ανήκει στην Επαρχία Ελασσόνας του Νομού Λάρισας. Πότε κτίσθηκε το Λιβάδι στη σημερινή του τοποθεσία, μεταξύ Πιερίων και Ολύμπου δεν είναι ακριβώς γνωστό, γιατί δεν υπάρχουν στοιχεία. Μερικοί υποστηρίζουν, πως είναι η αρχαία Περραιβική Δωδώνη, η οποία διατήρησε το όνομά της και στα Βυζαντινά χρόνια. Η Θεσσαλική Δωδώνη είναι αρχαιοτέρα της Ηπειρωτικής. Τα νομίσματα που βρέθηκαν, φέρουν την προτομή του Δωδωναίου Διός, στεφανωμένου με κλώνους δρυός. Ο Στράβων την τοποθετεί στη δεξιά όχθη του Τιταρισίου. Ο ιστορικός ερευνητής της Θεσσαλίας Δημ. Χατζηγιάννης, τοποθετεί αυτήν στο σημερινό Λιβάδι. Στο παρεκκλήσιο του Αγίου Χαραλάμπους της Μονής Αγίας Τριάδας, αναγράφεται ως χρονολογία ανεγέρσεως το έτος 1040. Αυτό σημαίνει, ότι το παρεκκλήσι είναι Βυζαντινό κτίσμα, που κτίσθηκε επί Μακεδονικής Δυναστείας, επί Αυτοκράτορα Κων/νου Μονομάχου και Πατριάρχου Αλεξίου του Στουδίτου. Καταστράφηκε, πιθανόν, από τους Νορμανδούς, οι οποίοι έκαναν επιδρομή στη Β. Θεσσαλία τον 11ο αιώνα και ανακατασκευάσθηκε. Το παρεκκλήσι αυτό είναι το αρχαιότερο βυζαντινό κτίσμα της Β. Θεσσαλίας. Επίσης η Μονή Αγίας Τριάδος είναι κτίσμα Βυζαντινό του 11ου αιώνα. Τα ανωτέρω στοιχεία μας οδηγούν στο λογικό συμπέρασμα της υπάρξεως του οικισμού του Λιβαδιού, ο οποίος είναι πιθανόν να ήταν μικρός στις αρχές του 11ου αιώνα. Το βέβαιο είναι, ότι ο οικισμός αρχικά ιδρύθηκε από ντόπιους φυγάδες των χαμηλότερων οικισμών, που κατέφυγαν σε υψηλότερα σημεία για λόγους ασφαλείας. Σ' όλη τη γύρω περιοχή έχουν βρεθεί πολλοί οικισμοί με ερείπια, τάφους, πήλινα αντικείμενα και βυζαντινά νομίσματα. Οι κάτοικοι του Λιβαδίου ήταν (και είναι ακόμη) κυρίως κτηνοτρόφοι αλλά και άνθρωποι του εμπορίου και των γραμμάτων. Το 1805 υπήρχαν στο Λιβάδι 180.000 αιγοπρόβατα. Παράλληλα αναπτύχθηκε μια σημαντική βιοτεχνία παραγωγής κτηνοτροφικών προϊόντων και κυρίως προϊόντων μαλλιού, που εξάγονταν και στο εξωτερικό. Σημαντικό ρόλο σ' αυτό έπαιξαν οι πολλοί Λιβαδιώτες έμποροι, που ήταν εγκατεστημένοι στη Θεσσαλονίκη, στα Γρεβενά, στην Κατερίνη, στη Βιέννη και σ' άλλα μέρη της Ευρώπης. Έτσι οι έμποροι συνέβαλαν στη δημιουργία μιας μόνιμης επαφής των ορεινών κατοίκων του Λιβαδίου με τον πολιτισμό της Ευρώπης αλλά και μεγάλων αστικών κέντρων της Ελλάδος.

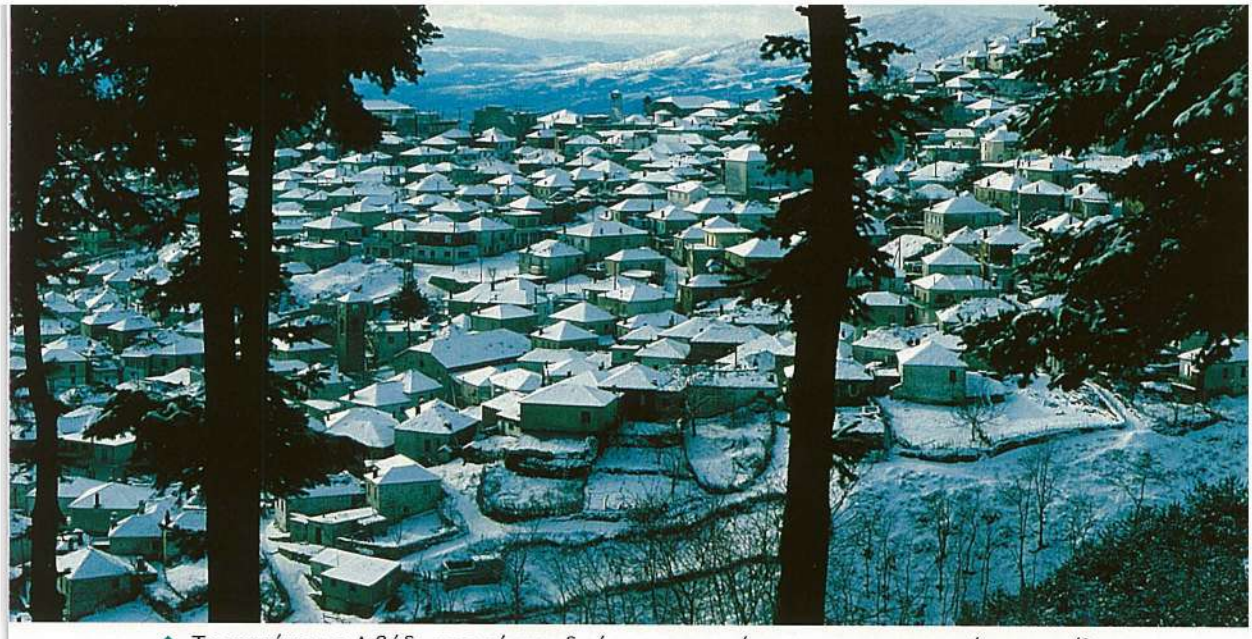

◆ Το χειμώνα το Λιβάδι αποκτά μια ιδιαίτερη γραφικότητα, που ανταποκρίνεται απόλυτα στον ορεινό χαρακτήρα του. *Φωτ. Ν. Καραϊσκος*

ΛΑΪΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΛΙΒΑΔΙΟΥ

Του Ν. Παπαϊωάννου

Το Λιβάδι είναι σκαρφαλωμένο στις απόκρημνες πλαγιές του Τιτάριου όρους. Έχει πανοραμική άποψη της Άνω Περραιβίας και απέναντί του τη Δυτική πλευρά του Ολύμπου. Δύο είναι οι δρόμοι που μας οδηγούν στο χωριό. Ο ένας από την Κατερίνη, μέσω του χωριού ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, είναι ο πανάρχαιος δρόμος που ανέκαθεν συνέδεε τη Μακεδονία με την Θεσσαλία. Ο άλλος από την Ελασσόνα, ακολουθεί το δρόμο για την Κοζάνη και περνάει πρώτα από το χωριό ΔΟΛΙΧΗ, που είναι ένα από τα τρία χωριά —τα άλλα δύο είναι η ΑΖΩΡΟΣ και το ΠΥΘΙΟ— που στην αρχαιότητα αποτελούσαν την Περραιβική Τριπολίτιδα. Το κλίμα του χωριού είναι ξηρό και ο άνεμος, ο βοριάς ιδίως, δυνατότερος ίσως από κάθε άλλο χωριό στη γύρω περιοχή. Τα χιόνια, τους κρύους και ατέλειωτους χειμώνες, φτάνουν στο ύψος του ενός μέτρου και παλιότερα πολύ περισσότερο, καθώς οι γεροντότεροι διηγούνται. Το χωριό είναι κτισμένο σε τρία επίπεδα. Το πρώτο στη θέση που βλάχικα λέγεται "Κιτραμάνο" (Πετρώδες) έχει τη μεγαλύτερη κλίση. Το δεύτερο είναι σχεδόν χωρίς κλίση. Υπάρχει εδώ ένας δρόμος, που από το Νότο προς το Βορρά, χωρίζει στα δύο το χωριό. Σ' αυτόν θα συναντήσει κανείς την αγορά με όμορφα μαγαζάκια κάθε λογής και τη γραφική πλατεία του χωριού, με τα απαραίτητα στολίδια της, τη βρύση και το γέρο πλάτανο. Το τρίτο επίπεδο, στ' Ανατολικά του χωριού, έχει κι αυτό μεγάλη κλίση. Εδώ βρίσκεται το παλαιό κομμάτι του χωριού, το μοναδικό που γλύτωσε από τις πυρκαγιές στα χρόνια της γερμανοϊταλικής κατοχής. Όλοι σχεδόν οι δρόμοι του χωριού αρχίζουν από τον κεντρικό εμπορικό δρόμο και είτε ακολουθούν τις υψομετρικές καμπύλες, είτε είναι γραφικά κλιμακωτά καλντερίμια. Τα καλντερίμια είναι καμωμένα από σχιστόλιθο. Κάθε 1.50-2.00 μέτρα, έχουμε σειρές από προεξέχουσες πέτρες 0.05 - 0.10 μ. κάθετες στη γραμμή του δρόμου, για να μη γλιστρούν οι άνθρωποι και τα ζώα από τη μεγάλη κλίση και τους πάγους το χειμώνα. Η περιοχή προσφέρει καλά και άφθονα υλικά στους τεχνίτες για κάθε είδους κατασκευή. Η πέτρα, το ξύλο, το αργιλικό χώμα και η σχιστόπλακα συνθέτουν το τοπικό χρώμα, το τόσο χαρακτηριστικό στην αρχιτεκτονική του Λιβαδιού.

◆ Το αρχοντικό του "ΒΑΣΚΑΛΗ".
Φωτ. Ν. Καραΐσκος

◆ Είσοδος του αρχοντικού του ΤΑΖΕ.
Φωτ. Ν. Καραΐσκος

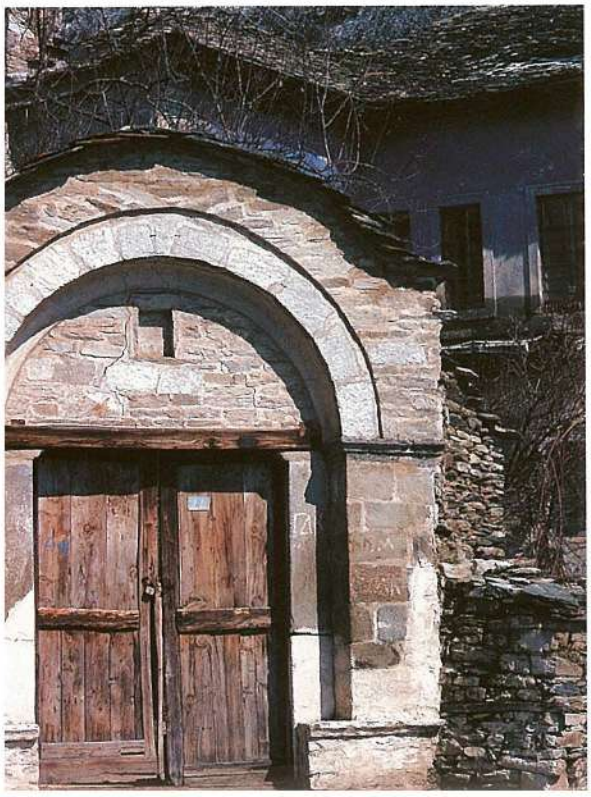

ΤΑ ΣΠΙΤΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ: Όπως σε κάθε κοινωνία, έτσι κι εδώ στο Λιβάδι, έχουμε ένα διαχωρισμό στη συγκρότησή της. Έχουμε την ανώτερη τάξη με τους τσιφλικάδες και τσελιγκάδες και αυτούς που ταξίδεψαν και γύρισαν πλούσιοι και μορφωμένοι στο χωριό. Έχουμε την κατώτερη τάξη των μικροεπαγγελματιών και μικροκτηνοτρόφων, δηλαδή ανθρώπων με μικρές οικονομικές δυνατότητες. Έτσι διαμορφώθηκαν δύο κατηγορίες σπιτιών, τα λαϊκά και τα αρχοντικά. Τα λαϊκά σπίτια από Λιβαδιώτες "μαΐστορες" και τα αρχοντικά από τα ξακουστά "ισνάφια" των Δυτικομακεδόνων και Ηπειρωτών μαστόρων. Η γενική διάταξη των χώρων στο Λιβαδιώτικο σπίτι είναι πολύ απλή και διατηρείται βασικά η ίδια και στους δύο τύπους, και στα λαϊκά και στα αρχοντικά. Αφήνοντας το νοικοκυρεμένο γκαλντεριμωτό δρομάκι μπαίνει κανείς στην αυλή του σπιτιού, που υπάρχει σ' όλα σχεδόν τα σπίτια, λαϊκά και αρχοντικά. Την αυλή προστατεύουν από τον αέρα και τα αδιάκριτα βλέμματα, κυρίως όμως από τις τότε συχνές επιδρομές των Γκέκηδων, Τούρκων και κλεφτών, ψηλοί μαντρότοιχοι, με πολεμίστρες δίπλα στην είσοδο.

ΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ:
Στο Λιβαδιώτικο σπίτι κάθε δωμάτιο έχει το δικό του καθορισμένο προορισμό και είναι σπάνιο να χρησιμοποιείται η σάλα για κρεβατοκάμαρα και ο χειμερινός οντάς, δηλ. ο κοιτώνας, και για φαγητό. Εκτός από τη σάλα, πλακοστρωμένη τις πιο πολλές φορές, υπάρχουν ο "μουσαφίρ" και ο "χειμερινός οντάς", το "μαγειριό" και το "ναγκιό" (αποχωρητήριο). Η "σάλα" είναι για το Λιβαδιώτικο σπίτι, εντελώς απαραίτητο στοιχείο και αποτελεί τον βασικότερο και μεγαλύτερο χώρο του σπιτιού. Είναι συνήθως πλακοστρωμένη και πάντοτε πεντακάθαρη. Ο "μουσαφίροντάς", το καλό δωμάτιο του σπιτιού, είναι πάντοτε στρωμένο με τα γραφικά, πολύχρωμα υφαντά καμωμένα με υπομονή στον αργαλειό από τα επιτήδεια χέρια της Λιβαδιώτισσας κόρης. Στον χειμωνιάτικο οντά περνά την ημέρα της η οικογένεια. Το τζάκι είναι το απαραίτητο στοιχείο του χώρου αυτού. Χοντρά κούτσουρα από οξυά σπινθοβολάνε εδώ τις ατέλειωτες και κρύες χειμωνιάτικες νύχτες, σκορπίζοντας ολόγυρα μια γλυκειά ζεστασιά. Πάνω στην "παρασιά" βράζει το φαγητό της Λιβαδιώτισσας οικογένειας. Είναι λιτό, αλλά είναι αυτό που ανδρώνει το σώμα και την καρδιά και δημιουργεί τους μαθουσάλες, που το καλοκαίρι τους βλέπει κανείς να απολαμβάνουν τη σκιά του γεροπλάτανου, μεγαλύτεροι αυτοί στα χρόνια απ' αυτόν, ξεχασμένοι θαρρείς από το χρόνο και το θάνατο. Παρέκει ο φεγγίτης δίνει το λιγοστό τρεμάμενο φως του, καθώς ένα κομμάτι δαδί σιγοκαίει δειλά στην κορυφή του. Είναι η μικρή εκείνη τρεμάμενη φλόγα, που ανάδευε τα ονείρατα των μικρών Λιβαδιωτόπουλων στα χρόνια της σκλαβιάς, άναβε ύστερα την άλλη, την τρανή φλόγα της λευτεριάς και σφυρηλατούσε στα κρυφά σχολεία τους αυριανούς Ζήδρους, τους Λαζαίους και τον καπετάν Γεωργάκη Ολύμπιο.

Η ΑΜΥΝΑ ΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ: Οι συχνές επιδρομές των Τούρκων και των Γκέκηδων παλιότερα, αλλά και των ληστών αργότερα, έκαναν το Λιβαδιώτη να λάβει μια ειδική μέριμνα για την άμυνα του σπιτιού του, το "παραθυράκι". Έτσι ονομάζουν οι Λιβαδιώτες ένα μικρό άνοιγμα στο πίσω μέρος του σπιτιού. Το άνοιγμα αυτό βγάζει στο δρόμο ή σε μια μικρή αυλή ή ακόμα συγκοινωνεί μ' ένα γειτονικό σπίτι. Έτσι, ενώ οι επιδρομείς προσπαθούσαν να παραβιάσουν την κύρια είσοδο του σπιτιού, οι κάτοικοί του το εγκατέλειπαν από το "παραθυράκι".

◆ Τυπική αυλή παλιού Λιβαδιώτικου σπιτιού, πνιγμένη στο πράσινο. Οι Λιβαδιώτικες αυλές ήταν πάντα πλακόστρωτες και πεντακάθαρες. *Φωτ. Μ. Αλμπάνογλου*

◆ Παραδοσιακά Λιβαδιώτικα σπίτια. Γραμμή λιτή και απέρριτη.

Φωτ. Μ. Αλμπάνογλου

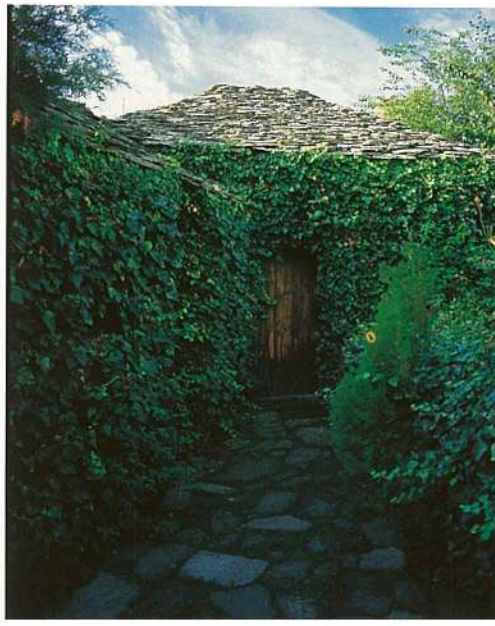

◆ Εσωτερικό Λιβαδιώτικου σπιτιού με το απαραίτητο σ'όλα τα παλιά σπίτια τζάκι.

◆ Το περίφημο αρχοντικό του "ΤΑΖΕ", δείγμα φρουριακής αρχιτεκτονικής, που έχει κηρυχθεί διατηρητέο. *Φωτ. Μ. Αλμπάνογλου*

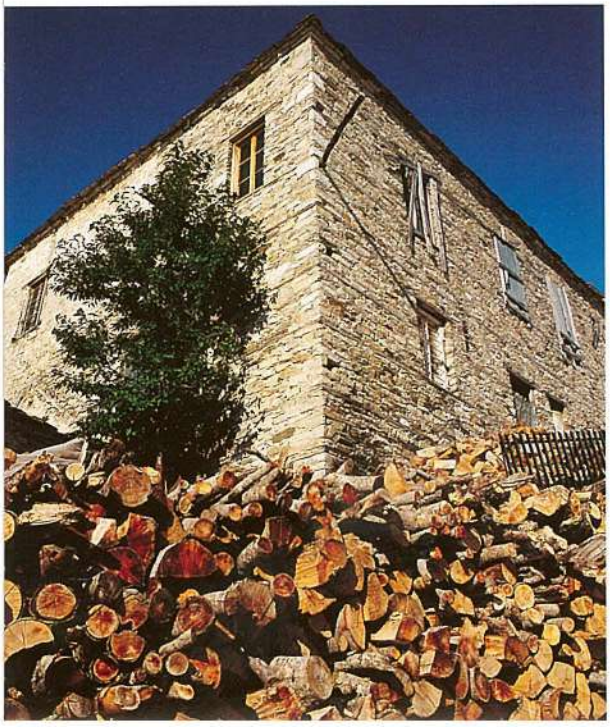

Οι ψηλοί μαντρότοιχοι σε συνδυασμό με τη χοντρή, γερή εξώπορτα, επίσης δεν λείπουν από κανένα σπίτι. Στα πιο πλούσια έχουν και πολεμίστρες με το άνοιγμα να σημαδεύει την είσοδο. Τα εξωτερικά ανοίγματα, πάλι για λόγους άμυνας, είναι πάντοτε μικρά, ιδιαίτερα στο ισόγειο και προστατεύονται με σιδεριές. Δεδομένου δε, ότι σπάνια στις προσόψεις υπάρχουν εξώστες, πλησιάζουμε τη μορφή της φρουριακής αρχιτεκτονικής.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ: Γενικά στο Λιβάδι βλέπουμε όγκους καθαρά γεωμετρικούς, με σχήματα και γραμμές απλές. Οι όψεις των Λιβαδιώτικων σπιτιών είναι πέτρινες, χτισμένες με αργιλικό χώμα και έχουν μικρά ανοίγματα, λίγες φανερές ξυλοδεσιές και μικρά γείσα. Ο σκεπασμένος εξώστης και το μπαλκόνι, όταν υπάρχει, είναι τα μόνα στοιχεία που ανοίγονται προς τα έξω. Στη λαϊκή αρχιτεκτονική του Λιβαδιού αναγνωρίζουμε τα διακριτικά στοιχεία ολόκληρης της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής: σεβασμό στο τοπίο, οικονομία υλικών, λειτουργικότητα, προσθετική διαδικασία, ελαχιστοποίηση των διαστάσε-

ων στα μέτρα του ανθρώπου. Ο Λιβαδιώτης με σκέψη ορθή, προσπάθησε και βρήκε τους πιο κατάλληλους κατασκευαστικούς συνδυασμούς. Έκανε έτσι ένα σπίτι δεκτικό και ξεκούραστο, ήρεμο και ζεστό, ταιριασμένο απόλυτα με τον τρόπο και το ρυθμό της ζωής του. Βγαίνει όμως και ένα άλλο συμπέρασμα: Όπως σε όλη την Ελλάδα, έτσι και στο Λιβάδι, όλα αυτά τα αρχιτεκτονικά δημιουργήματα της λαϊκής δεξιότητας και σοφίας, μαζί και με άλλα δημιουργήματα της λαϊκής μας τέχνης (λαϊκοί χοροί, μουσική, παροιμίες, δημοτικά τραγούδια, έθιμα) ένα - ένα εξαφανίζονται. Θα ήταν απλά ρομαντικό, επιτηδευμένο και όχι εφικτό, αν υποστήριζε κανείς, πως πρέπει να επιδιώξουμε την επιστροφή στις αυτόχθονες μορφές της λαϊκής μας αρχιτεκτονικής. Η σύγχρονη τεχνολογία, τα νέα υλικά, οι καινούργιοι τρόποι ζωής δημιούργησαν νέες δυνατότητες και νέες ανάγκες. Δεν είναι συνεπώς η ορθή λύση να προσπαθήσουμε να αντιγράψουμε σήμερα τις φόρμες και τα προϊόντα της λαϊκής μας αρχιτεκτονικής. Μπορούμε όμως να κρατήσουμε τις αξίες της, το μέτρο, τη λιτότητα, τις σωστές αναλογίες και τις πολλές της χάρες, που οδηγούν το δημιουργό στο αισθητικό αποτέλεσμα και να ενσωματώσουμε μέσα εκεί σύγχρονες τεχνολογίες και καινούργιες ανάγκες. Με μια επίσκεψη στο Λιβάδι αλλά και στα άλλα χωριά της περιοχής του Ολύμπου, διαπιστώνει κανείς στις νέες οικοδομές, τη χρήση ξενόφερτων στοιχείων (δίρριχτες στέγες με μεγάλη κλίση, καμάρες σε πυλωτή, σοφίτες κ.λπ.) ή ξένων προς το τοπίο υλικών (τσιμεντόλιθους, πλαστικές επενδύσεις που προσπαθούν να μιμηθούν το ξύλο, αλουμίνιο κ.λπ.), που όλα μαζί συνθέτουν την κακογουστιά, το αλαλούμ, το κιτς. Η Πολιτεία με τους φορείς της έχει χρέος να ενημερώσει τους κατοίκους της περιοχής τι είναι το αληθινά ωραίο, που μπορεί να είναι ταυτόχρονα οικονομικό, λειτουργικό, ζεστό, ανθρώπινο. Τα γραφεία των σχεδίων πόλης και οι Επιτροπές αρχιτεκτονικού ελέγχου, να πάψουν να λειτουργούν γραφειοκρατικά. Να στελεχωθούν με αρχιτέκτονες, που θα περιοδεύουν στην ύπαιθρο, θα ελέγχουν και θα ενημερώνουν τους κατοίκους για το πώς κτίζεται ένα σπίτι χωρίς να προσβάλλεται το περιβάλλον. Γιατί αυθαίρετο δεν είναι μόνον ό,τι κτίσθηκε χωρίς την οικοδομική άδεια. Αυθαίρετο είναι και ό,τι βάναυσα προσβάλλει το περιβάλλον, αυτό που παράταιρα και κακόγουστα πάει να αντικαταστήσει ό,τι με μαστοριά και μεράκι έστησε στα χωριά μας ο λαϊκός τεχνίτης. Και επιτέλους η ξεχασμένη ύπαιθρος της περιοχής του Ολύμπου και από την άποψη της διατήρησης της αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς, φωνάζει πως Ελλάδα δεν είναι μόνο νησιά ή ό,τι βρέχεται από θάλασσα.

◆ Η σύγχρονη πλατεία του Λιβαδιού διαφέρει πολύ από την παραδοσιακή με το λιθόστρωτο, την πέτρινη βρύση και τον γεροπλάτανο.

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ ΣΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ

Του Γιώργου Ράπτη
(Από το βιβλίο των Γ. ΑΔΑΜΟΥ - Γ. ΡΑΠΤΗ "Το Λιβάδι Ολύμπου στον Μακεδονικό Αγώνα")

Ίσως η ιστορικότερη κωμόπολη του Νομού Λάρισας είναι το Λιβάδι Ολύμπου. Όχι γιατί η απαρχή της ιστορίας του χάνεται στα βάθη των χρόνων και πιθανότατα είναι η ομηρική Θεσσαλική Δωδώνη, όχι γιατί διατηρούνται τα ερείπια του παλαιού οικισμού, το Καστρί, λιθόστρωτα και βρύσες σε βάθος πέντε μέτρων από τη σημερινή επιφάνεια, αλλά περισσότερο γιατί στα χρόνια της Τουρκοκρατίας έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο με σημαντική εθνική, οικονομική και πνευματική δράση. Αποτέλεσε από το 1770 έδρα του αρμοτολικίου του Ολύμπου, με επίσημο τουρκικό φιρμάνι και ήταν η μήτρα της ηρωικής οικογένειας των Λαζαίων, που πρόσφερε 400 θύματα στο βωμό της Εθνικής Ανεξαρτησίας, με προεξάρχοντα τον εθνικό μας ήρωα Γεωργάκη Ολύμπιο, το καύχημα της τιμής και της θυσίας στη μακρινή Μονή του Σέκου. Με έδρα το Λιβάδι κινήθηκαν οι κλεφταρματωλοί Ζήδρας, Νικοτσάρας, Γκέγκας, Βλαχοθόδωρος και άλλοι. Στο Μοναστήρι της Αγίας Τριάδας Λιβαδίου συγκεντρώθηκαν οι κλεφταρματωλοί του Ολύμπου υπό τον Κασομούλη και αποφάσισαν την κήρυξη της Επανάστασης του Ολύμπου κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Καθώς το Λιβάδι, μετά την αίσια έκβαση της Επανάστασης του 1821, έμεινε στο αλύτρωτο τμήμα του Ελληνισμού, δεν υπόστειλε ποτέ τη σημαία της επανάστασης και πήρε μέρος σε όλες τις εξεγέρσεις που ακολούθησαν για την απελευθέρωση της Θεσσαλίας και Μακεδονίας και την ένωσή τους με την Ελλάδα. Στην ένδοξη επανάσταση του Λιτοχώρου το 1878 ο γιατρός Γιαννάκης Λάζος, γόνος της ηρωικής οικογένειας των Λαζαίων, οδήγησε τα στρατεύματα στα στενά της Πέτρας και συνήψε πολύνεκρες μάχες με τους Τουρκαλβανούς και Γκέγκηδες της περιοχής. Και στη διάρκεια του ένδοξου Μακεδονικού Αγώνα (1904 - 1908), το Λιβάδι πρόσφερε σωρεία αγωνιστών, όπως αποδεικνύεται από τα επίσημα κείμενα του προξενείου Ελασσόνας, που με εξαιρετική επιμέλεια φυλάγει ο Γιάννης Αδάμος. Με επίγνωση, ότι ο Μακεδονικός Αγώνας συνεχίζεται, ας αποτελέσει η παρούσα ιστορική αναφορά ένα διαρκές μνημόσυνο στη μνήμη όσων θυσιάστηκαν για την ιδέα του Ελληνισμού, γιγαντώνοντας το φρόνημα των σύγχρονων Ελλήνων.

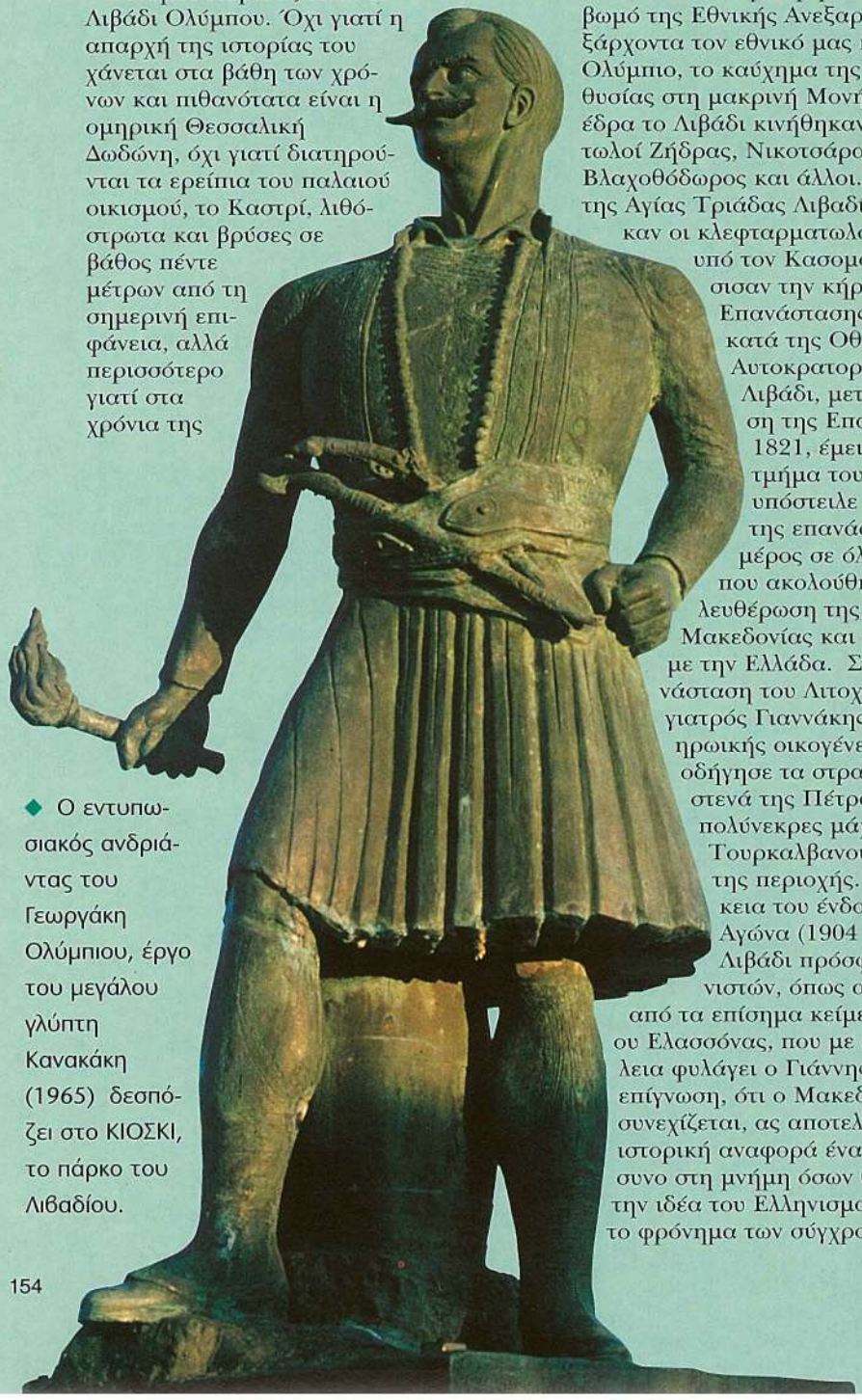

◆ Ο εντυπωσιακός ανδριάντας του Γεωργάκη Ολύμπιου, έργο του μεγάλου γλύπτη Κανακάκη (1965) δεσπόζει στο ΚΙΟΣΚΙ, το πάρκο του Λιβαδίου.

◆ Τα δύο σύμβολα του Λιβαδιού, ο ήρωας Γεωργάκης Ολύμπιος και ο χιονισμένος γερο-Όλυμπος.
Φωτ. Λ. Χατζής

ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ

Από το βιβλίο του Ελευθ. Γκούμα "ΛΙΒΑΔΙ"

Ο άντρας αυτός —γράφει ο Σπύρος Μελάς— ήταν από τη ράτσα των κλασικών Ελλήνων πολεμιστών. Τα είχε όλα. Τον αδάμαστο και ίσιο χαρακτήρα, το υψηλό φρόνημα, το μεγάλο και σταθερό ενθουσιασμό, βαθειά πείρα του πολέμου, την άφθαστη τόλμη και την επιβολή στους άλλους. Είναι πάνω από πολλές μορφές του '21. Ο Γεωργάκης Ολύμπιος γεννήθηκε στις 14 Μαρτίου 1772, στο Λιβάδι. Κατάγονταν από την μεγάλη οικογένεια των αρματωλών Λαζαίων. Στο Λιβάδι έμεινε ως τα 25 χρόνια του. Το πατρικό του σπίτι σώζεται μέχρι σήμερα και ένα τμήμα του έγινε μουσείο με το όνομά του. Ήταν εγγράμματος, μαθήτευσε στη σχολή του Λιβαδίου, κοντά στον δάσκαλο Ιωάννη Πέζαρο και Ιωνά Σπαρμιώτη. Επικρατούσε τότε η άριστη συνήθεια, οι κάτοικοι να εκπαιδεύουν τα παιδιά τους, δίνοντας όσο το δυνατόν πληρέστερη μόρφωση, πριν τ' απασχολήσουν με τα όπλα. Σε ηλικία 25 ετών, πολέμησε με τους συγγενείς του Λαζαίους, τον Αλή Πασά. Κληρονόμησε μέρος του καπετανάτου της περιοχής, από όπου πήρε και την επωνυμία ΟΛΥΜΠΙΟΣ. Στην Σερβία συνεργάζεται με τον φίλο του Καραγιώργη της Σερβίας και πολεμά εναντίον των Τούρκων. Ο Γεωργάκης Ολύμπιος πίστεψε με πάθος στην ελευθερία, στην αδελφική συνεργασία και κοινή δράση εναντίον του κατακτητού, των χριστιανικών λαών της Βαλκανικής Χερσονήσου. Δυστυχώς, οι λαοί αυτοί ήταν ανώριμοι να καταλάβουν την επιταγή της ιστορίας την εποχή εκείνη. Το 1803 - 1806 απογοητευμένος από την κατάσταση που επικρατούσε στη Σερβία, συναντάται στο Βουκουρέστι με τον Κων. Υψηλάντη, δημιουργεί αξιόλογο ελληνικό στρατιωτικό σώμα, διακρίνεται σε πολλές μάχες κατά των Τούρκων και προάγεται σε συνταγματάρχη του ρωσικού στρατού. Συνδέεται φιλικά με τον Αλέξανδρο Υψηλάντη, ο οποίος, κατά την έναρξη του αγώνα του στον Προύθο, στις 22 Φεβρουαρίου 1821 τον διορίζει αρχιστράτηγο. Μετά τη δολοφονία του φίλου του Καραγιώργη, συνεχίζει τις προσπάθειές του για κοινή δράση κατά των Τούρκων, αλλά προσκρούει σε επιφυλακτικότητα, ραδιουργίες και διχόνοιες. Παρέμεινε συμπαραστάτης του Υψηλάντη μέχρι τέλους και η επέμβασή του στην ατυχή μάχη του Δραγατσανίου, υπήρξε σωτήρια για πολλούς Ιερολοχίτες.

Μετά την αποχώρηση του Υψηλάντη συναντά τον Φαρμάκη και μαζί δημιουργούν δύναμη 800 ιππέων, με στόχο, δια μέσου Μολδαβίας και Βεσσαραβίας να κατέλθουν στην Ελλάδα. Από τις ταλαιπωρίες και τη θλίψη αρρωσταίνει, οι πιστοί του στρατιώτες τον μεταφέρουν σε φορείο. Συνέρχεται από την αρρώστεια του και, καταδιωκόμενος από τους Τούρκους, συνεχίζει την πορεία του ανάμεσα στις απόκρημνες πλαγιές και τα βουνά της Βεσσαραβίας.
Με τους 350 άνδρες που του απέμειναν, κλείνεται στην οχυρή Μονή Σέκου στη Μολδαβία και στις 5 Σεπτεμβρίου 1821, δίνει την πρώτη μάχη με τους Τούρκους και τους προκαλεί μεγάλες απώλειες. Την 8η Σεπτεμβρίου 1821, δύναμη 4000 Τούρκων επιτίθεται κατά της Μονής. Την υπερασπίζονται ο Φαρμάκης με τους 340 Ιερολοχίτες του και ο Ολύμπιος ανεβασμένος στο κωδωνοστάσιο της Μονής με 11 πιστούς συντρόφους του. Η μάχη διαρκεί 12 ημέρες, χωρίς οι Τούρκοι να μπορούν να επιτύχουν την κατάληψη της Μονής. Τα πυρομαχικά όμως και τα τρόφιμα εξαντλούνται. Ο Σαλήχ Πασάς επιχειρεί να δελεάσει τον Ολύμπιο, για να παραδοθεί, αλλά ο ήρωας απορρίπτει με περιφρόνηση τις προτάσεις του και στους συντρόφους του λέει: "Εγώ θα μείνω εδώ και θα καώ. Αν θέλετε εσείς βγείτε, σας ανοίγω ο ίδιος την πόρτα". Αλλά κανείς δεν δέχθηκε να φύγει. Την 22 Σεπτεμβρίου πλήθος Τούρκων όρμησαν στον περίβολο της Μονής. Τα πυρομαχικά εξαντλήθηκαν και απέμειναν στο κωδωνοστάσιο μερικά μόνον βαρέλια πυρίτιδας. Ο Γεωργάκης Ολύμπιος έκανε το σημείο του σταυρού και έβαλε φωτιά στην πυρίτιδα παίρνοντας μαζί του στον θάνατο και πολλούς Τούρκους. Από τους συντρόφους του διασώθηκε, ως εκ θαύματος, ένας, για να υπάρξει η μαρτυρία αυτού του συγκλονιστικού γεγονότος. Έτσι χάθηκε ο Γεωργάκης Ολύμπιος, ωραίος, συνεπής, ακαταμάχητος. "Ο ενδοξότερος πολέμαρχος, ο τιμιότερος άνδρας", γράφει ο Τρικούπης. "Ο σταυραετός του Ολύμπου, ο πιο αγνός, ο πιο ανυστερόβουλος, ο πιο ακραιφνής πατριώτης", λέει ο Γεώργιος Σταμπόλης. Και ο Ι. Κ. Βασδραβέλης γράφοντας για την εποποιΐα της Μονής του Σέκου, υπογραμμίζει τα εξής: "Εάν ο Γεωργάκης Ολύμπιος επέζει του αγώνος της Μολδοβλαχίας, θα εξελίσσετο ως ένας εκ των επιφανών ηγετών της Ελληνικής Επαναστάσεως του 1821". Και από την ακτινοβόλο προσωπικότητα του Γεωργάκη Ολύμπιου θα κρατήσουμε δύο μνημειώδεις ρήσεις του, από την ομιλία του στην Ακαδημία Ιασίου: "Ο αγωνιστής την ελευθερία ή την κερδίζει μαχόμενος ή την καθαγιάζει πεθαίνοντας" και "Είναι μεγάλο έγκλημα το να συγκεντρώνει κανείς στην κατοχή του αγαθά περισσότερα από αυτά που του χρειάζονται για να ζήσει, γιατί αφαιρεί τη ζωή από άλλους ανθρώπους, που στερούνται παντελώς αγαθών".

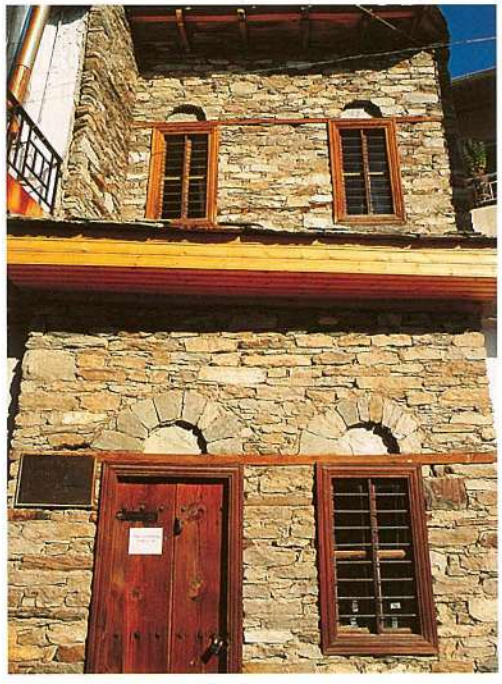

◆ Το σπίτι του Γεωργάκη Ολύμπιου. Σήμερα χρησιμοποιείται σαν Λαογραφικό Μουσείο.

Φωτ. Μ. Αλμπάνογλου

◆ Νέοι ντυμένοι "Μπαμπαλιούργια", αναβιώνουν το εντυπωσιακό έθιμο της Πρωτοχρονιάς. *Φωτ. Ν. Καραϊσκος*

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ

Του Γιάννη Φακαλή
Προέδρου του Συλλόγου Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ: Με το ξημέρωμα οι νέοι του Λιβαδιού ξεχύνονται στους συνήθως χιονισμένους δρόμους, φωνάζοντας "κολυντάκο". Άλλοι κρατούν χοντρές "τσουμάγκες" από ρίζες θάμνων και άλλοι μικρά ή μεγάλα "άστρα", πηχάκια ντυμένα με πολύχρωμες κόλλες. "Τσουμάγκες" κρατούσαν οι γεροδεμένοι γιοι κτηνοτρόφων, που αν εύρισκαν στη διάβα τους "άστρο", το έσπαζαν. Το ξύπνημα των νοικοκυρέων, γίνεται τη θεία τούτη βραδιά, από πολύ νωρίς, για ν' ανοίξουν την πόρτα στα χαρούμενα λιβαδιωτόπουλα, που φέρνουν το μήνυμα της γέννησης του Χριστού. Τα παιδιά ψάλλουν τα κάλαντα και κερνιούνται με σύκα, κουλούρια και χρήματα. Μεγάλα κούτσουρα καίνε στο τζάκι, το σπίτι είναι ζεστό και οι καπνοδόχοι καπνίζουν μέσα στην αστροφεγγιά και το χιονισμένο τοπίο.

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ: Το πιο εντυπωσιακό έθιμο της Πρωτοχρονιάς είναι τα "Μπαμπαλιούργια". Γεροδεμένοι και ψηλοί νέοι, φορούν από το κεφάλι ως το στήθος ένα δέρμα με τρίχες σαν προσωπίδα και στη μέση μάλλινο ύφασμα, διπλωμένο πολλές φορές για να μπορούν να δένουν μεγάλα κουδούνια, που ηχούν θαυμάσια σε κάθε τίναγμά τους. Το μακρύ "Σαλιβάρι", τα τσαρούχια και ένα ξύλινο κυρτό σπαθί συμπληρώνουν την εμφάνιση του κάθε "μπαμπαλιούρι", που πάντα τον συνοδεύει ο "αδελφοκύρης". Όλη την ημέρα κινούνται διαρκώς, κτυπούν τα κουδούνια, σταματούν κάθε περαστικό και δεν τον αφήνουν αν δεν βάλει στο σπαθί νόμισμα. Ο Σύλλογός μας μετέφερε την Πρωτοχρονιά του 1994, αυτό το έθιμο στην καρδιά της Θεσσαλονίκης, προκαλώντας τον θαυμασμό των Θεσσαλονικιών και των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ: Τα Θεοφάνεια είναι η λαμπρότερη γιορτή του Λιβαδίου. Οι εκκλησίες είναι γεμάτες. Στην είσοδο της εκκλησίας, στο εικονοστάσι με την εικόνα της βάπτισης του Χριστού, τα παιδιά των γεωργοκτηνοτρόφων βάζουν σακκούλες με αλάτι και κουλούρες για ν' αγιασθούν από την πομπή που θα περάσει με τα λάβαρα και τις εικόνες και να τα δώσουν στα πρόβατα και στα μεγάλα ζώα. Κάθε εκκλησία σχηματίζει τη δική της πομπή. Προηγούνται τα βυζαντινά λάβαρα πάνω σε ψηλά κοντάρια και όλες οι εικόνες της εκκλησίας. Ακολουθούν οι ιερείς και το εκκλησίασμα και όλοι μαζί ψάλλουν το "Κύριε ελέησον".

ΑΠΟΚΡΙΕΣ: Οι αποκριές γιορτάζονται στο Λιβάδι μέσα σε ατμόσφαιρα οικογενειακή. Η λέξη "συγχωρεμένα" κυριαρχεί στα χείλη μεγάλων και μικρών, δείγμα συγγνώμης και αφορμή επανασύνδεσης των σχέσεων. Το βράδυ μαζεύονται στο σπίτι του παππού, όπου μετά το φαγητό, ακολουθεί το περίφημο "Χαμμάσκα". Ο παππούς με μια γερή κλωστή δένει σ' ένα ξύλινο πλάστη ένα σκληρό κομμάτι σουσαμένιο χαλβά, που καθένας προσπαθεί να αρπάξει με το στόμα ανοιχτό. Αυτό όμως αποδεικνύεται δύσκολο αφού ο παππούς ή η γιαγιά το τραβά απότομα, ενώ οι άλλοι γελούν με την αποτυχία του. Στο μεταξύ χτυπούν την πόρτα καρναβάλια με απίθανες εμφανίσεις, βουβά, για να μην τους "καταλάβουν" και αφού κερνιούνται, φεύγουν. Την Κυριακή κάθε γειτονιά ανάβει το "φανό" της από πουρνάρια και θάμνους, αποτέλεσμα πολυήμερης προσπάθειας πολλών παιδιών να τον κάνουν όσο γίνεται μεγαλύτερο. Τα τελευταία χρόνια η Κοινότητα σε συνεργασία με τον Εξωραϊστικό Σύλλογο, διοργανώνουν την Καθαρή Δευτέρα παρελάσεις καρναβαλιών με δωρεάν καυτή φασολάδα, χαλβά και άφθονο κόκκινο κρασί.

ΠΑΣΧΑ: Τα μεσάνυχτα του Μ. Σαββάτου στα προαύλια των Εκκλησιών γίνεται η πρώτη Ανάσταση. Με το "Χριστός Ανέστη" τα παιδιά ανάβουν ένα μεγάλο φανό από πουρνάρια, που συμβολίζει το φως της Αναστάσεως. Δίπλα γεροδεμένοι μεσήλικες κτυπούν τις καμπάνες με ρυθμό, δημιουργώντας μια εντυπωσιακή ατμόσφαιρα. Το πασχαλινό τραπέζι περιλαμβάνει ψημένο αρνί στο φούρνο, γάλα, φρέσκο τυρί, γιαούρτι και τα περίφημα "Μπατζαβούσα" από φρέσκα κρεμμυδάκια και εντόσθια αρνιού.

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ: Στο ιστορικό μοναστήρι της Αγίας Τριάδος, σε υψόμετρο 1050 μ., γίνεται κάθε χρόνο το παλιότερο πανηγύρι του Λιβαδίου. Αρχίζει με την καθιερωμένη αρχιερατική λειτουργία και με τη συμμετοχή όλων των Λιβαδιωτών από το Λιβάδι και άλλα μέρη της Ελλάδος. Όλοι κατηφορίζουν προς το μοναστήρι με τα ζώα φορτωμένα με χράμια και κιλίμια, με πίττες, κεφτέδες, τυρί, τσίπουρο. Μετά τον Εκκλησιασμό στρώνουν τα χράμια τους κάτω από τον βαθύ ίσκιο των δέντρων, ψήνουν στις σούβλες αρνιά και κοκορέτσια και αρχίζουν τα τραγούδια και οι χοροί. Το απόγευμα και με τη δύση του ηλίου αρχίζει η επιστροφή. Κάποιοι τελευταίοι θα συνοδεύσουν την εικόνα της Αγίας Τριάδος που θα φιλοξενήσουν με τη σειρά όλα τα σπίτια του Λιβαδιού.

◆ Λιτάνευση της εικόνας της Παναγίας στους δρόμους του Λιβαδίου τον 15Αύγουστο. *Φωτ. Ν. Καραϊσκος*

◆ Παραδοσιακοί Λιβαδιώτικοι χοροί από νέους και νέες με τις τοπικές ενδυμασίες. *Φωτ. Ν. Καραΐσκος*

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ: Περίπου στα 1860 καθιερώνεται το πανηγύρι του Προφήτη Ηλία, στο ομώνυμο παρεκκλήσι και σε υψόμετρο 1370 μ. Ήταν το κατεξοχήν πανηγύρι των ξενιτεμένων παιδιών, που εργάζονταν στην Κατερίνη, Ελασσόνα, Θεσ/νίκη και άλλες πόλεις. Από μέρες νοίκιαζαν τα καλύτερα άλογα, τα στόλιζαν με χαϊμαλιά, κουδούνια, ωραίες σέλες και στις 19 Ιουλίου βρίσκονταν στην πλατεία, συνεπείς στο ραντεβού τους, καβάλα στα άλογα και με τα βιολιά μπροστά. Το βράδυ η πλατεία ήταν ασφυκτικά γεμάτη, όλοι τρώνε, πίνουν και χορεύουν με τη συνοδεία λαϊκών οργανοπαικτών. Ανήμερα του Αη-Λιά κάτοικοι και επισκέπτες ανηφορίζουν προς το Μοναστήρι για να εκκλησιαστούν και να γλεντήσουν. Μόλις τελειώνει η θεία λειτουργία όλοι σκορπούν για το φαγοπότι. Οι ζαχαροπλάστες διαθέτουν τρίγωνα και μπακλαβάδες. Το απόγευμα όλοι κατηφορίζουν με τα όργανα μπροστά και η εικόνα του προφήτη Ηλία μεταφέρεται για να φιλοξενηθεί από όλα τα νοικοκυριά. Ένα εντυπωσιακό πανηγύρι, που, αν και εξακολουθεί να γίνεται, έχει χάσει την παλιά του αίγλη. Ο Εξωραϊστικός Σύλλογος με έντονη παρουσία στο πολιτιστικό γίγνεσθαι του Λιβαδίου, προσπαθεί τελευταία να αναβιώσει και ν' αναδείξει το πανηγύρι.
ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ: Την παραμονή γίνεται μεγάλος Εσπερινός, χοροστατούντος του Μητροπολίτη Ελασσόνας. Μετά τον εσπερινό γίνεται λιτάνευση της εικόνας. Ανήμερα της Παναγίας γίνεται αρχιερατική λειτουργία με κήρυγμα του Μητροπολίτη. Παλιά ο εορτασμός της Κοίμησης της Θεοτόκου είχε αυστηρά θρησκευτικό χαρακτήρα. Αργότερα, όταν τελείωσαν οι επιδρομές των Γκέγκηδων και ηρέμησε η κωμόπολη, ο εορτασμός πήρε και το ψυχαγωγικό του χρώμα. Μετά την απόλυση της εκκλησίας όλοι ξεχύνονται στην πλατεία και, με τους ήχους των οργάνων, χορεύουν και διασκεδάζουν. Το Δεκαπενταύγουστο, από πλευράς συμμετοχής κόσμου, αποτελεί το μεγαλύτερο πανηγύρι του Λιβαδίου, αφού στην προσέλευση βοηθούν και οι υψηλές θερμοκρασίες της εποχής.
ΝΤΟΥΦΕΣ: Οι ανύπαντρες κοπέλες του Λιβαδίου, με δεδομένο τις περιορισμένες δημόσιες εμφανίσεις, οργανώνουν με τις φιλενάδες τους κοινές ψυχαγωγικές συγκεντρώσεις τις λεγόμενες "Ντούφες". Από μέρες γίνονται προετοιμασίες, ετοιμάζονται τα φαγητά, τα γλυκίσματα και γίνεται η προμήθεια κόκκινου κρασιού, απαραίτητου για να έρθει η ευθυμία. Οι πόρτες κλειδώνονται με τα μάνταλα, διπλές κουρτίνες από σεντόνια μπαίνουν στα παράθυρα για να εμποδίσουν τα αδιάκριτα βλέμματα. Η νύχτα περνάει με φαγητό, τραγούδι, χορό και τολμηρά αστεία. Είναι μια βραδιά ξεφαντώματος και ξεγνοιασιάς, είναι η μοναδική τους ψυχαγωγία.

ΕΘΙΜΑ ΓΑΜΟΥ: Ο γάμος άρχιζε από την Δευτέρα, στο σπίτι του γαμπρού και της νύφης. Ένα αγόρι με κεντημένο παγούρι από τσίπουρο, καλεί πρώτα τον παπά και στη συνέχεια τους συγγενείς και φίλους. Στο σπίτι της νύφης, οι φίλες της και συγγενικά κορίτσια ασχολούνται με το πλύσιμο και το σιδέρωμα της προίκας. Την Τετάρτη πιάνουν τα προζύμια στο σπίτι του γαμπρού. Το Σάββατο το απόγευμα, με τη ζύμη που φέρνουν από το σπίτι του γαμπρού, ζυμώνουν στη νύφη το "κανίσκι". Το Σάββατο το βράδυ γίνεται τραπέζι στα σπίτια του γαμπρού και της νύφης με προσκαλεσμένους συγγενείς και φίλους. Για τη νύφη τραγουδούν στην αρχή συγκινητικά τραγούδια για τον αποχαιρετισμό, ακολουθούν ύστερα τα χαρούμενα, που δημιουργούν ένα κράμα συναισθημάτων. Αντίθετα, στο σπίτι του γαμπρού επικρατεί το κέφι και η χαρά. Εδώ θα πάρουν, δεν θα δώσουν. Έτσι οι φίλοι και οι συγγενείς θα ξυρίσουν τον γαμπρό και θα συνεχίσουν το γλέντι. Την Κυριακή και ενώ η νύφη στολίζεται, ο γάμος ξεκινά με την επίσκεψη πομπής στο σπίτι του "Νονού". Νωρίτερα τα "μπρατίμια", οι φίλοι του γαμπρού, έχουν φορτώσει στα μουλάρια τα μπαούλα με την προίκα της νύφης, τα έχουν κλειδώσει και έχουν παραδώσει τα κλειδιά στο γαμπρό, αφού βέβαια πήραν την υπόσχεση για σημαντικό ποσό. Η πομπή ξεκινά για το σπίτι της νύφης. Τα όργανα μπροστά με τους "Νούνους", ο γαμπρός τελευταίος με μπρατίμια και ενδιάμεσα συγγενείς και φίλοι του γαμπρού. Η προσέλευση στην εκκλησία με την νύφη χαμηλοβλεπούσα, είναι αργή, σχεδόν με βήμα σημειωτόν. Θριαμβευτικά γίνεται η επιστροφή του ζευγαριού στο σπίτι του γαμπρού, όπου η νύφη φιλά το χέρι του πεθερού και της πεθεράς. Το ίδιο βράδυ ο "νονός" έχει το προβάδισμα στο γλέντι που θ' ακολουθήσει. Αυτός θα καθορίσει τη σειρά αυτών που θα χορέψουν και αυτόν θα συνοδέψουν στο σπίτι του τις πρωινές ώρες με τη συνοδεία των οργάνων. Η νύφη θα πάει στο πατρικό της, μετά από τρεις μέρες, όπου διοργανώνεται δείπνο και γλέντι.

◆ "Καϊρούκι". Η Λιβαδιωτοπούλα που το φοράει, συναγωνίζεται σε ομορφιά την υπέροχη παραδοσιακή ενδυμασία της.

Φωτ. Ν. Καραΐσκος

◆ Όμορφες Λιβαδιωτοπούλες στο "ΣΑΛΤΣΙ". *Φωτ. Ν. Καραϊσκος*

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ ΛΙΒΑΔΙΟΥ

Του Ν. Καραϊσκου

Η ενδυμασία είναι ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον κεφάλαιο στην ιστορία και παράδοση του Λιβαδίου. Διαθέτει πολλά πρωτότυπα και μοναδικά στοιχεία και είναι κρίμα, που διάφοροι ειδικοί, συλλέκτες και μουσεία, δεν πρόσεξαν αυτόν τον θησαυρό. Το "Καϊρούκι" και η "Κυρατζίδικη στολή" υπάρχουν μόνον στο Λιβάδι. Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο στη λιβαδιώτικη ενδυμασία είναι, ότι ένα μεγάλο μέρος της είναι ζωντανό, γιατί φοριέται ακόμη, κυρίως από τις μεγάλες ηλικίες.

Τη λιβαδιώτικη ενδυμασία θα μπορούσαμε να την κατατάξουμε σε διάφορες κατηγορίες: Κτηνοτρόφων, γεωργών, μεταφορέων (κυρατζήδες), εργατών και μαστόρων, εμπόρων. Επίσης θα μπορούσαμε να διακρίνουμε την ενδυμασία δουλειάς και την επίσημη ενδυμασία ή ενδυμασία εξόδου. Σ' όλες αυτές τις περιπτώσεις οι διακρίσεις των κοινωνικών τάξεων τηρούνται αυστηρά, τόσο στην αντρική όσο και στην γυναικεία ενδυμασία.

ΤΟ ΚΑΪΡΟΥΚΙ: Είναι το πιο εντυπωσιακό και ομορφότερο ένδυμα. Το όνομα της γυναικείας αυτής στολής προέρχεται από ένα συγκεκριμένο εξάρτημα, μια στρόγγυλη δαντέλα της κεφαλής, που λέγεται "καϊρούκι". Είναι τόσο ωραία αυτή η όρθια δαντέλα - στεφάνι, που ενσωμάτωσε ολόκληρη τη στολή στο όνομά της.

Ο ΦΛΙΟΓΚΟΣ: Ήταν ένα φέσι, ένα στρόγγυλο καπέλο από βελούδινο ύφασμα, κεντημένο και στολισμένο με εντυπωσιακά στολίδια. Τα υπόλοιπα εξαρτήματα της στολής ήταν ίδια με εκείνα του καϊρουκιού. Ο φλιόγκος φοριόταν από γυναίκες αρχοντικών οικογενειών.

Τόσο η στολή με καϊρούκι όσο και εκείνη με φλιόγκο ήταν νυφικά. Πρωτοφοριόταν από το κορίτσι την ημέρα του γάμου και κατόπιν ήταν επίσημο ένδυμα για γιορτές, κοινωνικές εκδηλώσεις, Κυριακές και μάλιστα για πολλά χρόνια.

ΤΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ: Πολύ ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα κοσμήματα της στολής. Το πιο εντυπωσιακό αλλά και χαρακτηριστικό κόσμημα, που μπαίνει πάνω στο καϊρούκι αλλά και στο φλιόγκο είναι ο "σουγιάς", τρεις παράλληλες χρυσές βεργίτσες πλαισιωμένες τις περισσότερες φορές κι από διάφορες χρωματιστές πέτρες. Επίσης στο καϊρούκι και στο φλιόγκο μπαίνει και το "άστρο", ένα στρόγγυλο ασημένιο κόσμημα. Κοσμήματα έμπαιναν και στο στήθος, κάτω από το λαιμό. Στο λαιμό κρεμούσαν χρυσές αλυσίδες με διάφορα κοσμήματα και ιδιαίτερα πεντόλιρα.

◆ Η "Μικρή Βουλή" των γερόντων του Λιβαδίου. Εδώ συζητούν όλα τα τρέχοντα θέματα, του χωριού και της χώρας. *Φωτ. Α. Καλαϊτζή*

Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ: Τα υφάσματα των επίσημων γυναικείων στολών, πριν από την απελευθέρωση έρχονταν συνήθως από το εξωτερικό, Παρίσι, Βιέννη κ.λπ. Τα έφερναν οι περίφημοι έμποροι του Λιβαδίου, οι οποίοι τροφοδοτούσαν συγχρόνως και τις γύρω αγορές. Μετά την απελευθέρωση αγόραζαν τα υφάσματα αυτά από τις κοντινές πόλεις αλλά και από το Λιβάδι.

Η ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ: Στις επίσημες και μη ενδυμασίες αντρών και γυναικών, επικρατούν έντονα σκούρα χρώματα και κυρίως το μαύρο και το βαθύ μπλε. Η πρώτη εξήγηση στο φαινόμενο αυτό είναι το κρύο κλίμα του Λιβαδίου. Τα σκούρα χρώματα είναι πιο ζεστά. Μια άλλη εξήγηση είναι η μεγάλη θνησιμότητα που υπήρχε πριν από το 1930. Τα σκούρα χρώματα βόλευαν την πένθιμη ενδυμασία.

◆ Το "Παρατηρητήριο" στην πόρτα του Αγ. Κωνσταντίνου. Κανείς δεν ξεφεύγει από την κοινωνική κριτική... *Φωτ. Ν. Καραΐσκος*

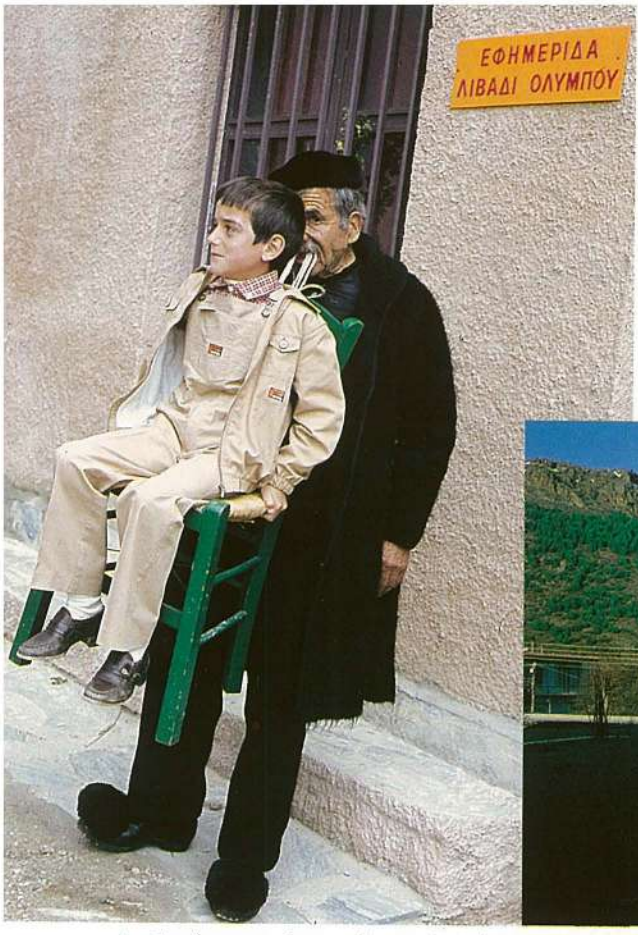

◆ Ο περίφημος "γιατρός" ΓΑΖΕΤΗΣ (Μουραίσκας) σηκώνει σε ηλικία 75 χρόνων, με τα δόντια, ένα παιδί με την καρέκλα του.

Φωτ. Ν. Καραΐσκος

◆ Περήφανοι ηλικιωμένοι Λιβαδιώτες με τις παραδοσιακές ενδυμασίες τους. *Φωτ. Ν. Καραΐσκος*

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΟ ΛΙΒΑΔΙ

Νίκου Καψάλη - Δάσκαλου

Σημαντική είναι η ανάπτυξη της παιδείας στο Λιβάδι, ήδη από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Το πρώτο οργανωμένο σχολείο με ολοκληρωμένο πρόγραμμα λειτουργεί στα 1768, όταν διορίστηκε ο φλογερός δάσκαλος Ιωάννης Πέλαρας, από τον Τύρναβο. Η αγάπη για την παιδεία του Λιβαδιώτη ηγουμένου της Μονής Ολυμπιώτισσας Άνθιμου Ολυμπιώτη, μετέτρεψε το Λιβάδι σε πνευματικό κέντρο της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής, ιδρύοντας το Ανώτερο Σχολείο, καθώς και σχολείο κοινών γραμμάτων. Η φήμη του σχολείου, υπό τη διεύθυνση του Ιωάννου Πέζαρου και αργότερα του Τιμόθεου και του μοναχού Ιωνά Σπαρμιώτη, έφερνε μαθητές απ' όλες τις γύρω περιοχές. Η δεύτερη περίοδος ανάπτυξης των γραμμάτων στο Λιβάδι έρχεται με τον πόθο για απελευθέρωση λίγο πριν το 1912. Επικεφαλής της καινούργιας αυτής προσπάθειας για όλη την επαρχία Ελασσόνας είναι ο Μητροπολίτης Νεόφυτος. Ενδεικτικό αυτής της προσπάθειας είναι το γεγονός ότι από το 1896 μέχρι και το 1912 υπηρετούν την παιδεία σε ολόκληρη την επαρχία τουλάχιστον δώδεκα Λιβαδιώτες δάσκαλοι. Μετά την απελευθέρωση η παιδεία περνά στο Ελληνικό Δημόσιο αλλά και πάλι οι Λιβαδιώτες δεν ησυχάζουν. Με οικονομική ενίσχυση των ομογενών κυρίως της Αμερικής αποπερατώνεται το 1928 η κατασκευή του σημερινού νηπιαγωγείου. Το 1936 αρχίζει η θεμελίωση του 1ου Δημοτικού Σχολείου, με ελάχιστα χρήματα και πολλή εθελοντική εργασία. Οι εργασίες διακόπτονται με τον πόλεμο και το 1950 αποπερατώνεται το σχολείο με χρηματοδότηση και πάλι των εξ Αμερικής Λιβαδιωτών. Το 1939 δημιουργείται το 2ο Δημοτικό Σχολείο, το 1966 αρχίζει να λειτουργεί το Γυμνάσιο και το 1984 το Λύκειο. Σήμερα εκατοντάδες Λιβαδιώτες επιστήμονες εργάζονται ανά την Ελλάδα.

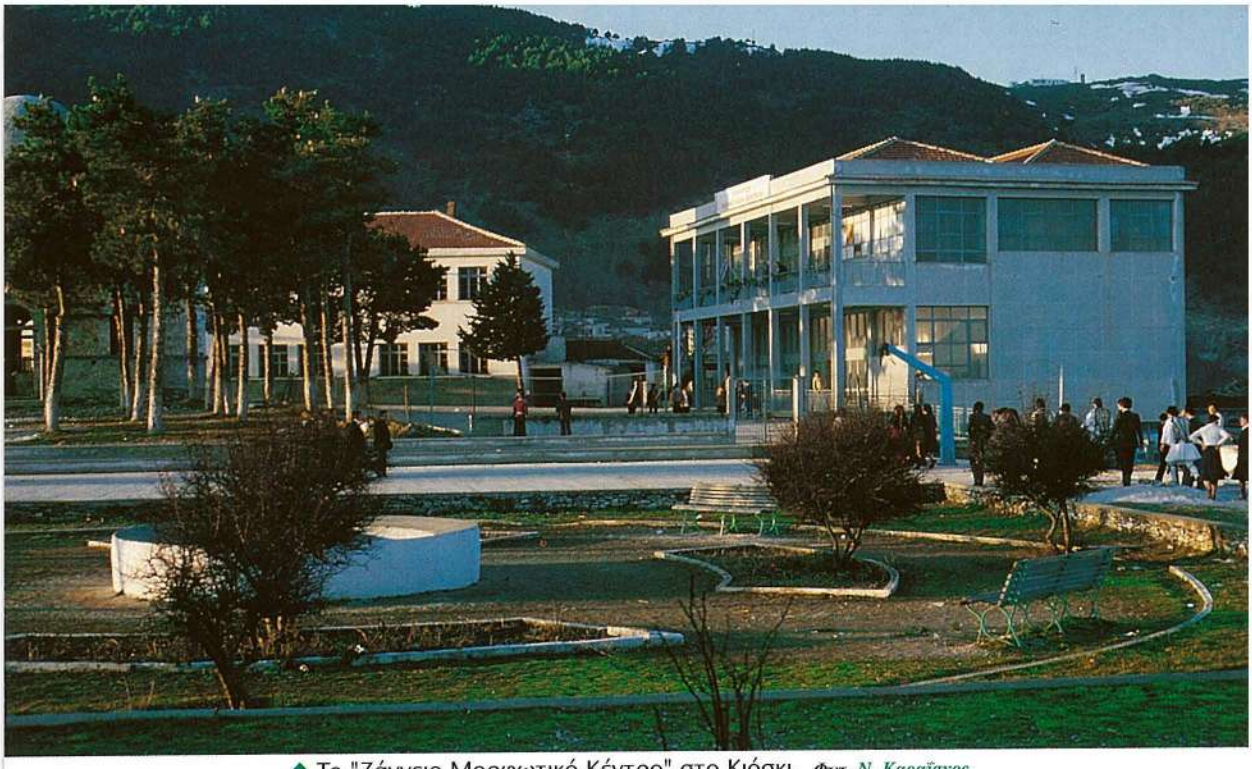

◆ Το "Ζάννειο Μορφωτικό Κέντρο" στο Κιόσκι. *Φωτ. Ν. Καραΐσκος*

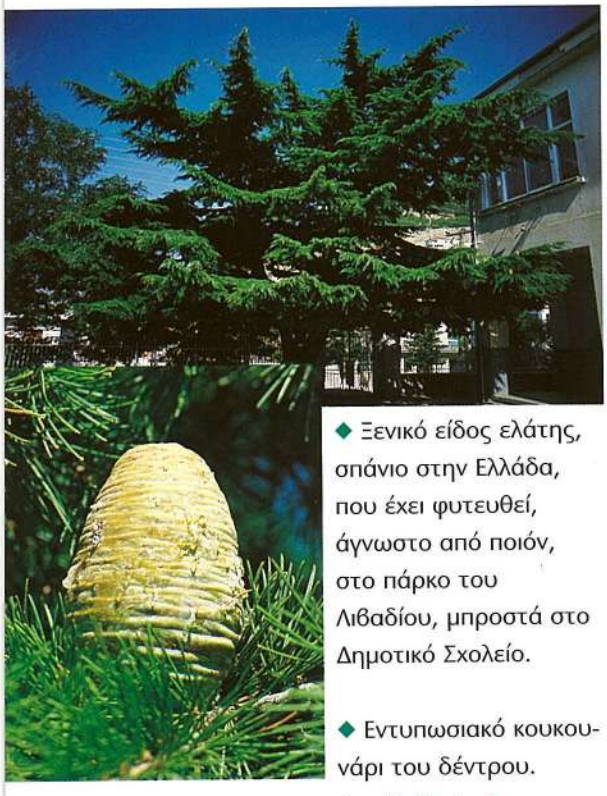

◆ Ξενικό είδος ελάτης, σπάνιο στην Ελλάδα, που έχει φυτευθεί, άγνωστο από ποιόν, στο πάρκο του Λιβαδίου, μπροστά στο Δημοτικό Σχολείο.

◆ Εντυπωσιακό κουκουνάρι του δέντρου.

Φωτ. Μ. Αλμπάνογλου

ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ

Του Ν. Καραΐσκου

Το Λιβάδι έχει αρκετές εκκλησίες και μοναστήρια. Αναφέρουμε τις σπουδαιότερες:

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ: Κτίσθηκε το 1760. Το τέμπλο του ναού είναι αριστούργημα ξυλογλυπτικής. Έχει επίσης σπάνιες βυζαντινές εικόνες και σκεύη. Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει το παλιό Ευαγγέλιο. Ανήκει στο ρυθμό της τρίκλιτης ξυλόστεγης βασιλικής.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ (ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ): Κτίσθηκε το 1886. Υπάρχει κι εδώ ένα θαυμάσιο τέμπλο και σπάνιες εικόνες. Ανήκει στον ρυθμό της τρίκλιτης ξυλόστεγης βασιλικής.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Κτίσθηκε το 1884. Το τέμπλο είναι πρωτότυπο και παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον για την τολμηρότητα των θεμάτων. Υπάρχει εδώ ένα πολύτιμο Ευαγγέλιο, έργο του Καλαρυτινού Χρυσικού Νικολάου Τζημπούρη, που κατασκευάσθηκε το 1816 με έξοδα του Αν. Χατζηγιαννάκη. Ένας μεγάλος πραγματικά θρησκευτικός και καλλιτεχνικός θησαυρός.

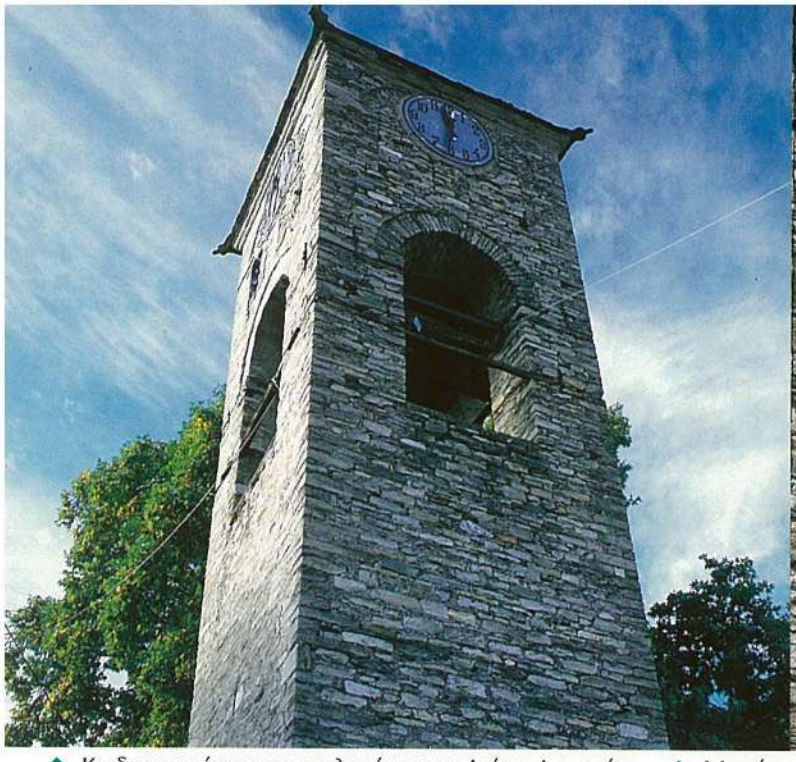

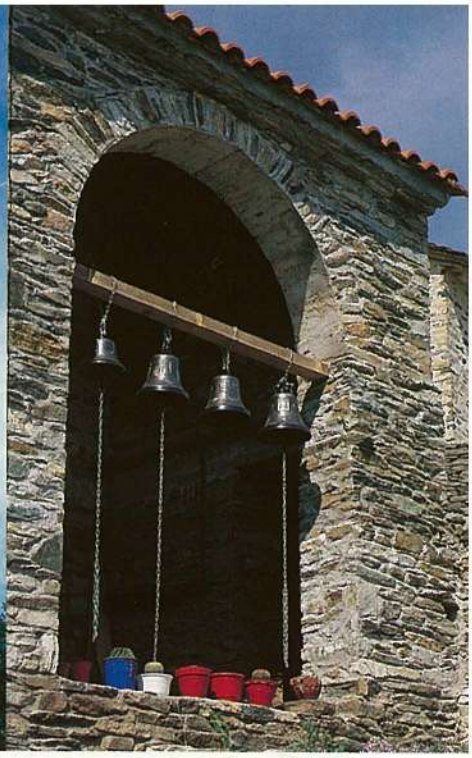

◆ Κωδωνοστάσιο της εκκλησίας των Αγίων Αναργύρων ◆ Μια άποψη του μοναστηριού της Αγ. Τριάδος.

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ: Τόσο το Μοναστήρι όσο και το παρεκκλήσι του Αγίου Χαραλάμπους είναι βυζαντινά κτίσματα του 11ου αιώνα και ανήκουν στην κατηγορία των μονόχωρων δρομικών ναών, που καλύπτονται από ξύλινη δίρριχτη στέγη.

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ: Παλιά ήταν ένα σημαντικό μοναστήρι με πολλά κελιά. Σε εντοιχισμένη πλάκα αναφέρεται, ότι ανακαινίσθηκε το 1776. Σε φορητή εικόνα του Προφήτη Ηλία υπάρχει η επιγραφή: "Ο ένδοξος Προφήτης Ηλίας νόσους αποδιώκει και λεπρούς καθαρίζει".

◆ Το παρεκκλήσιο του Αγ.Χαραλάμπους. Κτίσθηκε το 1040 π.χ. και είναι το αρχαιότερο βυζαντινό κτίσμα της Β. Θεσσαλίας.

Η ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΕΜΠΛΩΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ

Του Κίτσου Μακρή

Η αρχιτεκτονική και εν γένει το ύφος του Λιβαδίου έχει μία δομική αυστηρότητα, μια δωρική λιτότητα, έτσι που να μην προετοιμάζεται κανείς να δει αυτό το χείμαρρο του μπαρόκ, που υπάρχει μέσα στους ναούς. Το μπαρόκ είναι η αιχμή του δόρατος της αντιμεταρρύθμισης εναντίον της θρησκευτικής μεταρρύθμισης στην Ευρώπη. Δηλαδή, σε τελευταία ανάλυση, είναι η καλλιτεχνική έκφραση της καθολικής εκκλησίας. Αλλά πώς περνάει το μπαρόκ μέσα στον ορθόδοξο ναό; Ίσως να ισχυρίζονταν κάποιος ότι πέρασε, γιατί οι Έλληνες δεν ήξεραν αυτό το πράγμα. Δεν είναι όμως έτσι. Υπάρχουν πολλά συμβό-

◆ Παλιό τέμπλο τεχνοτροπίας Μπαρόκ. Βρίσκεται στο Βυζαντινό μουσείο Λιβαδίου.

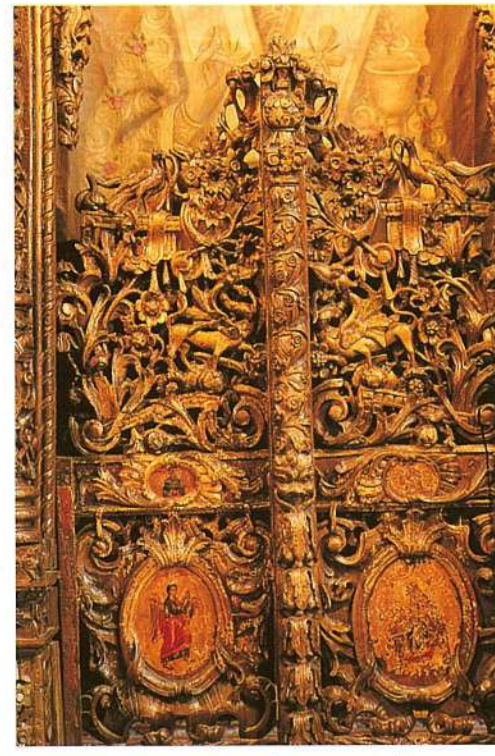

◆ Τέμπλο της Αγίας Πύλης των Αγίων Αναργύρων.

λαια, που, όταν μιλάνε για ανάθεση τέμπλων, αναφέρουν "κατά τον τύπο της Βιέννης". Η αντιμεταρρύθμιση αντιπαραθέτει μπροστά σε κείνη την τρομερή λιτότητα των ναών των διαμαρτυρομένων, ένα στυλ πλούσιο, γεμάτο από μορφές, σχήματα, κίνηση και σύνδεση με την καθημερινή ζωή. Το στυλ αυτό δεν ήταν μόνον εκκλησιαστική τέχνη. Πέρασε στην κοσμική ζωγραφική, στην πολεοδομία, χαλκουργία, χρυσοχοϊκή και βέβαια, στην ξυλογλυπτική. Έτσι δημιουργείται η καλλιτεχνική αυτή τάση. Από την άλλη μεριά τι συμβαίνει με το Λιβάδι και μερικούς άλλους ορεινούς οικισμούς; Το Λιβάδι είναι βέβαια κτηνοτροφικό χωριό. Εν τούτοις έχει μια πλούσια δραστηριότητα σε ό,τι αφορά το εμπόριο, τη βιοτεχνία και τη χειροτεχνία. Και εδώ υπάρχει μία διαφορά. Οι καθαρά κτηνοτροφικοί πληθυσμοί αντλούν τις μεθόδους παραγωγής των από την προγονική πείρα. Αυτό δημιουργεί μια νοοτροπία πολύ πιο απρόθυμη να δεχτεί και να αφομοιώσει ξένα στοιχεία. Αντίθετα οι

μεταποιητικοί και εμπορικοί πληθυσμοί είναι υποχρεωμένοι, για να επιζήσουν, να έχουν συνεχώς μια ανανεούμενη πληροφόρηση. Πρέπει δηλαδή να μαθαίνουν τις προόδους της τέχνης τους, ξέρουν να αλληλογραφούν, να λογαριάζουν, να ταξιδεύουν στο εξωτερικό. Αυτό βοηθάει τη νοοτροπία αφομοίωσης ξένων στοιχείων. Έτσι εξηγείται γιατί ο πληθυσμός του Λιβαδίου αποδέχεται το μπαρόκ. Στα περισσότερα τέμπλα του Λιβαδίου υπάρχει κίνηση, επίδειξη ζωτικότητας και στοιχεία της καθημερινής ζωής. Είναι έντονα ανάγλυφα με διαμπερή κενά, που δίνουν στο ξυλόγλυπτο μια αίσθηση δαντέλας, αντίθετα με τα παλιότερα, που είναι ένα επίπεδο με πολύ μικρή προεξοχή. Το τέμπλο της εκκλησίας της Παναγίας είναι παλιότερο από την εκκλησία, που σημαίνει, ότι προέρχεται από αλλού. Υπάρχει μια επιγραφή εδώ, που από κανέναν δεν προσέχθηκε, μέχρι σήμερα.

◆ Το περίφημο Ευαγγέλιο, έργο του Καλαρυτινού Χρυσικού Νικολάου Τζημπούρη, που κατασκευάσθηκε στα 1816 με έξοδα του Αναστασίου Χατζηγιαννάκη.

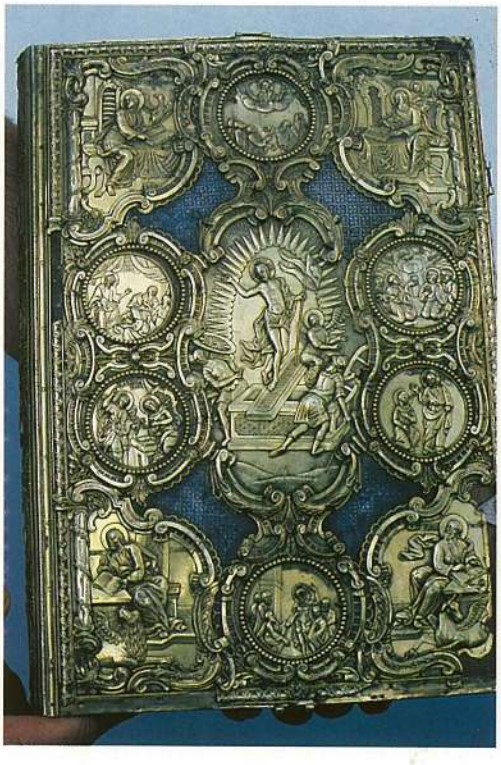

1795. ΕΓΛΥΨΕ ΠΡΩΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗΣ: Στα τέμπλα της Παναγίας, αλλά και των Αγίων Αναργύρων και της Αγίας Παρασκευής διακρίνουμε: Πυκνή και πλούσια διακόσμηση, καθαρή παρουσίαση των χαρακτηριστικών του ανθρώπινου φύλου (π.χ. του Αδάμ, της Εύας κ.λπ.), έντονη κίνηση και ζωή, απεικόνιση καθαρή του σώματος χωρίς τη γνωστή αφαίρεση που υπάρχει στη Βυζαντινή παράδοση. Στο τέμπλο του Αγίου Κωνσταντίνου (τέλη 18ου αιώνα) υπάρχει μια τολμηρή σκηνή. Είναι μια γυμνή γυναίκα, η οποία χορεύει και μάλιστα με αναίδεια βγάζει και τη γλώσσα από το στόμα της. Παρουσιάζονται όλα τα στοιχεία του σώματος, μαστοί, ομφαλός, τα πάντα με πλήρη λεπτομέρεια. Σκεφθείτε, ότι μιλάμε για ένα ορεινό χωριό στα τέλη του 18ου αιώνα. Αυτό σημαίνει, ας το δούμε έτσι, κάποια αποδοχή. Δεν έχει σημασία που ο καλλιτέχνης δεν κατάγεται από δω, αλλά ότι αυτό γίνεται αποδεκτό από τους επιτρόπους, από τον ιερέα κι από το κοινό, το οποίο φαίνεται να έχει ξεπεράσει κάποια ταμπού.

◆ Εικόνα της Παναγίας του 1750 από την εκκλησία της Αγ. Τριάδος.

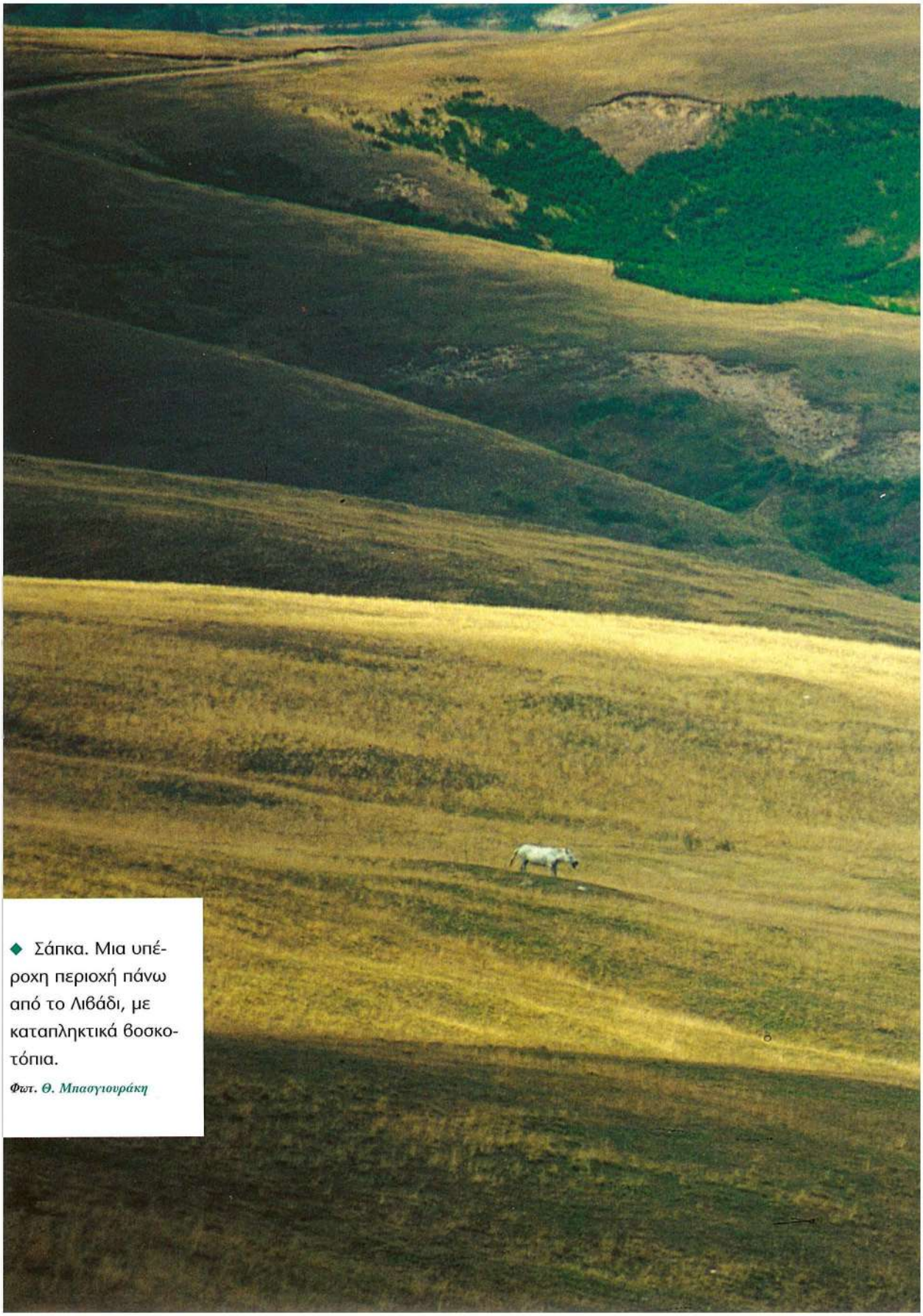

◆ Σάπκα. Μια υπέροχη περιοχή πάνω από το Λιβάδι, με καταπληκτικά βοσκοτόπια.

Φωτ. Θ. Μπασγιουράκη

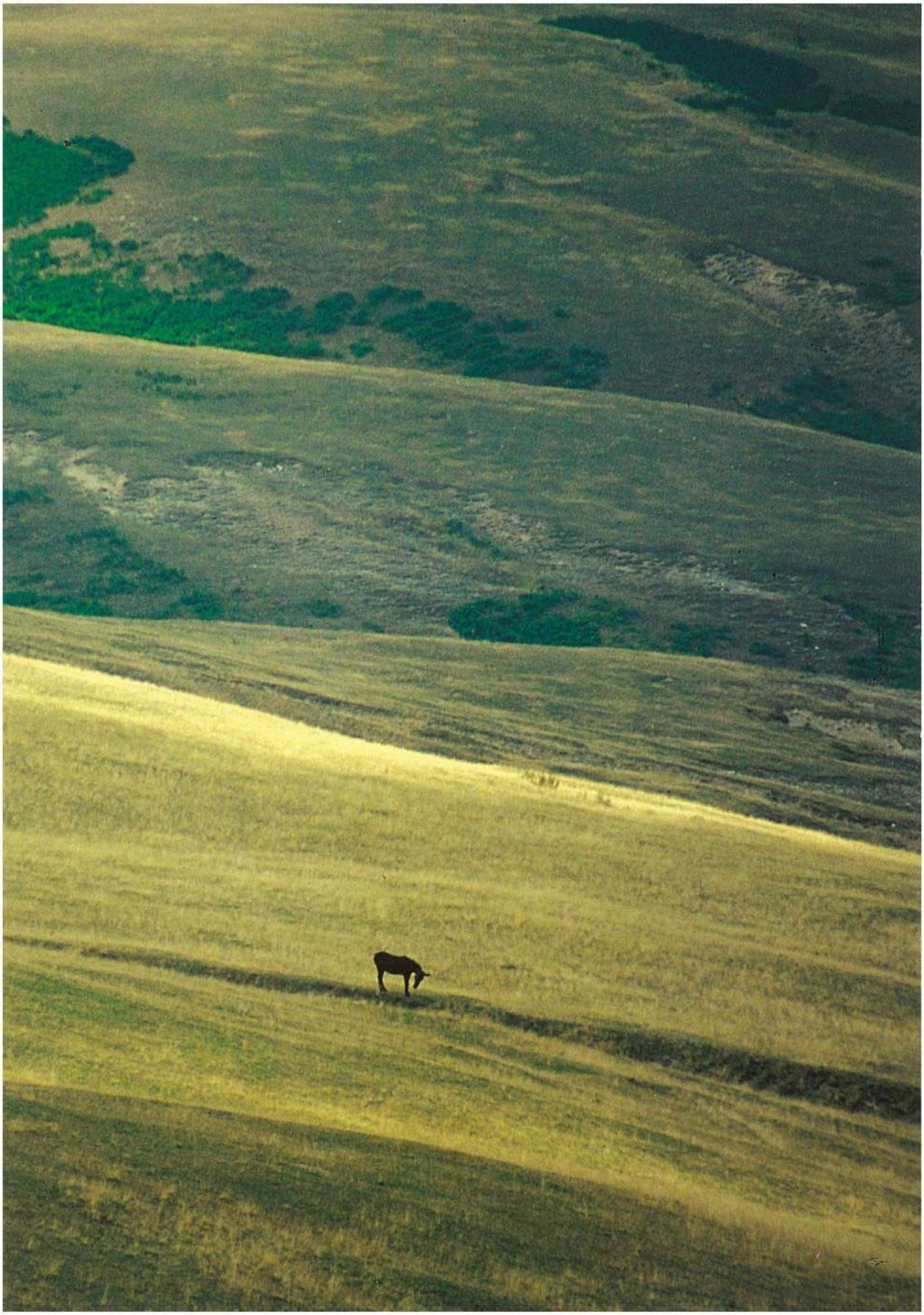

◆ Στην Σάπκα το χορτάρι είναι παχύ, τα ζώα δεν έχουν κανένα πρόβλημα διατροφής. *Φωτ. Α. Καλαϊτζή*

ΣΑΠΚΑ

Του Θ. Μπασγιουράκη

Οι τρεις βουνίσιες πέρδικες στην άκρη του δρόμου, τινάζουν ανήσυχα τα κεφάλια τους, σίγουρα μυρίζονται κάποιο κίνδυνο. Ο Μιχάλης κάνει βιαστικά τις τελευταίες ρυθμίσεις στον τηλεφακό του. Από στιγμή σε στιγμή οι πέρδικες θα περάσουν στην αιωνιότητα, φωλιασμένες μέσα στο φιλμ, με φόντο τα βράχια της "Σάπκας". Σχεδόν δεν αναπνέω. Οι στιγμές μέχρι ν' ακουστεί το άγιο "κλικ", μοιάζουν αιώνες.

— Τι στην ευχή κάνει τόση ώρα; Τι περιμένει;

Τριάντα μέτρα μπροστά μας η ανησυχία μεγαλώνει. Η πρώτη πέρδικα, η μεγαλύτερη, κάνει μερικά βηματάκια. Οι άλλες ακολουθούν πίσω της. Πρέπει να τραβήξει τώρα, είναι η τελευταία ευκαιρία. Απεγνωσμένα ο Μιχάλης προσπαθεί μέσα από το σταματημένο αυτοκίνητο, να τις τοποθετήσει όμορφα στο οπτικό τετράγωνο της μηχανής του. Όλο και του ξεφεύγουν... Σχεδόν ταυτόχρονα ανοίγουν τα φτερά τους .Δεν είναι πέταγμα αυτό, είναι απελπισμένη απόδραση, βουτιά με το κεφάλι στο γκρεμό. Μένουμε άφωνοι. Αμέσως μετά ένας τεράστιος αετός χυμάει με μανία στο σημείο που κάθονταν οι πέρδικες, λίγα δευτερόλεπτα πριν. Τον μισώ αφόρητα εκείνη τη στιγμή. Θαυμάζω όμως την ομορφιά του. Τα πελώρια χρυσοκίτρινα, καφέ φτερά του αιωρούνται με αρχοντιά, καθώς ετοιμάζεται ν' αγγίξει το έδαφος. Θέαμα μεγαλόπρεπο, μοναδικό, σπάνιο.

— Άντε ρε Μιχάλη, σχεδόν φωνάζω.

Τράβα!

Καμία τύχη. Για άλλη μια φορά η φύση ενεργεί ταχύτερα. Ο αετός, για κάποιο δικό του λόγο, αλλάζει αστραπιαία απόφαση, δεν πατάει στο έδαφος, αλλά εκτοξεύεται στα ύψη. Απομένουμε να τον παρακολουθούμε, καθώς ξεμακραίνει. Πολύ γρήγορα δεν είναι παρά μια σκούρα κουκίδα, που διαγράφει αργές, κυκλικές τροχιές πάνω απ' τα βράχια της βουνοκορφής. Με τη μηχανή στο χέρι ο φίλος μου κοιτάζει ίσια μπροστά στο άπειρο, ακίνητος, σαν απολιθωμένος. Τον επαναφέρω στην πραγματικότητα.

— Δεν ξανάρχονται πια ούτε ο αετός ούτε οι πέρδικες.

Ξεκινάμε λοιπόν. Βάζει μπρος και αλλάζει μηχανικά ταχύτητες. Γυρίζω πίσω το κεφάλι μου. Όλα έγιναν τόσο γρήγορα, τόσο αναπάντεχα, σαν να μη συνέβησαν ποτέ... Πίσω απ' την ελαφρά νέφωση, το φως του απομεσήμερου γεμίζει την Σάπκα μελαγχολία. Παράξενη περιοχή με απαλές χαραδρώσεις και παχύ χορτάρι. Βοσκοτόπι ιδανικό για τα κοπάδια του Λιβαδιού. Η μηχανή στα χέρια του Μιχάλη ζυγίζει κιλά ασήκωτα, δεν τον συγκινεί κανένα θέμα μπροστά του. Τι να τα κάνεις τα άλογα και τα πρόβατα; Έτσι κι αλλοιώς τίποτε δεν μπορεί να ταράξει την ηρεμία τους. Εύκολος στόχος, κοινός, ελάχιστα συναρπαστικός. Στα δικά μου χέρια η μηχανή είναι κάπως ελαφρύτερη. Ίσως γιατί προσπαθώ να την σηκώσω με την λογική και όχι με το συναίσθημα.

◆ Μικρή φυσική λιμνούλα στην Σάπκα. Διατηρεί το νερό της όλο το καλοκαίρι.

Φωτ. Α. Καλαϊτζή

◆ Οι τελευταίες ακτίνες του ήλιου βάφουν κόκκινες τις ψηλές κορφές του Ολύμπου. Η θέα από το Λιβάδι είναι εκπληκτική. *Φωτ. Μ. Αλμπάνογλου*

ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΝ ΟΛΥΜΠΟ

Ο καφές έρχεται αχνιστός και μυρωδάτος στο στενό, ξύλινο μπαλκόνι. Απλωνόμαστε νωχελικά στις καρέκλες μας και στρέφουμε το βλέμμα προς την κατοικία των Αρχαίων Θεών. Ο γερο-Όλυμπος δείχνει να ξυπνάει από τη νάρκη του. Ώρες ολάκαιρες χαμένος πίσω από καταχνιά και σύννεφα, δείχνει επιτέλους το ρυτιδωμένο πρόσωπό του. Μύτικας, Στεφάνι, Προφητηλίας διαγράφονται με μαγευτική ευκρίνεια μπροστά μας. Ο ήλιος τον ανταμείβει, βάφοντας κόκκινες τις κορφές του, με τις τελευταίες ακτίνες της ημέρας. Απομένουμε σιωπηλοί. Τι να πει κανείς τέτοιες στιγμές; Κάθε λέξη, κάθε φράση θα ηχούσε παράφωνα. Αφήνουμε το μεγαλείο να εισχωρήσει βαθειά στην ψυχή μας. Ξέρουμε πως θα κρατήσει πολύ λίγο, όπως όλα τα ωραία πράγματα. Πίσω μας ο ήλιος αγωνίζεται να κρατηθεί για λίγο ακόμη πάνω απ' την κορυφογραμμή, που ρίχνει κιόλας τη σκιά της στο Λιβάδι. Τα πρώτα φώτα, πέρα μακριά στην πεδιάδα της Περραιβίας, αρχίζουν να τρεμοπαίζουν σαν πυγολαμπίδες. Το Λιβάδι ανατριχιάζει, καθώς πέφτει το αγιάζι της νύχτας. Είναι ώρα για ζεστές ανθρώπινες σχέσεις στην πλατεία του χωριού.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗ ΝΥΧΤΑ ΣΤΟ ΛΙΒΑΔΙ

Πού να πρωτοκαθήσει κανείς; Η μικρή πλατεία του Λιβαδιού είναι γεμάτη ταβερνάκια. Από πάνω τους ο γέρικος πλάτανος απλώνει προστατευτικά τα τεράστια κλαδιά του, ποιος ξέρει πόσα χρόνια τώρα. Λίγα σκαλοπάτια πιο κάτω, γάργαρο νερό βγαίνει ασταμάτητα από την μεγάλη πέτρινη βρύση. Ακριβώς απέναντι, το σπίτι που γεννήθηκε ο Γεωργάκης Ολύμπιος. Λιτό, αυστηρό, πετρόχτιστο, σχεδόν ασφυκτιά από το σφιχταγκάλιασμα των σύγχρονων κτισμάτων. Στέκει ολόρθο, άφθαρτο απ' το πέρασμα του χρόνου, όπως άφθαρτη είναι η δόξα του ήρωα, που, πάνω από δύο αιώνες πριν, γεννήθηκε εδώ. Λιβαδιώτες και Λιβαδιώτισσες πηγαινοέρχονται ακούραστα μπροστά μας. Το βήμα τους ζωηρό και ανάλαφρο, συνηθισμένο να πατά με χάρη πάνω στο στρογγυλεμένο απ' τα χρόνια καλντερίμι. Γνωρίζονται όλοι μεταξύ τους, έστω κι αν δεν μένουν μόνιμα στο Λιβάδι. Η αγάπη που τους ενώνει για την πατρίδα τους, όπου κι αν μένουν, τους φέρνει συνέχεια εδώ, οι γνωριμίες δεν χάνονται, ανανεώνονται συνέχεια. Τους χαίρομαι και τους ζηλεύω, καθώς χαιρετιούνται εγκάρδια. Μερικοί που έχουν να ιδωθούν καιρό αγκαλιάζονται, σταματούν στη μέση του δρόμου, γελούν, αστειεύονται κι οι περισσότεροι καταλήγουν στα ταβερνάκια.

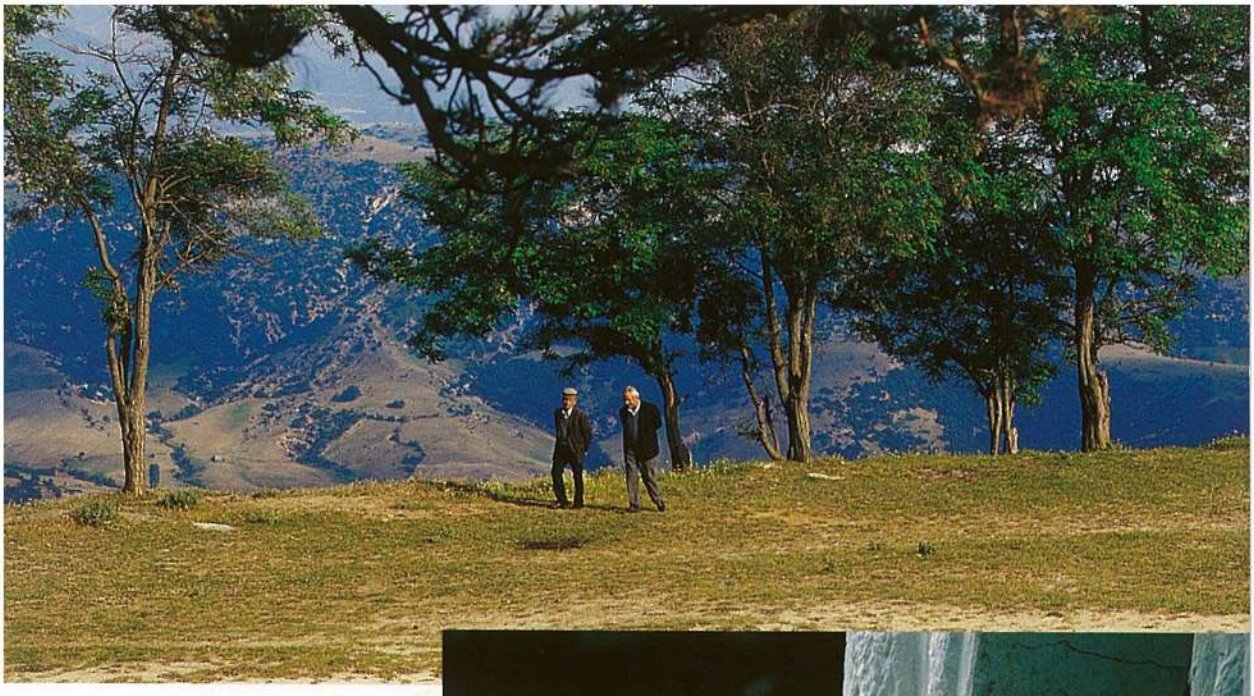

◆ Ηρεμος περίπατος της τρίτης ηλικίας στο Κιόσκι.

◆ Τα μικρά ερωτευμένα πουλάκια στην πέτρινη βρύση στο Κιόσκι, δεν έχουν κανένα πρόβλημα απέναντι στο φωτογραφικό φακό. *Φωτ. Μ. Αλμπάνογλου*

Το δυνατό τσίπουρο με τα νόστιμα ντόπια λουκάνικα τους φέρνει ακόμα πιο κοντά, τσουγκρίζουν με θόρυβο τα ποτήρια τους, μιλάνε με ζωηρές χειρονομίες, προσπαθούν μέσα σε λίγα λεπτά να καλύψουν όλα τα γεγονότα, που μεσολάβησαν απ' την τελευταία φορά. Την ώρα του λογαριασμού σκοτώνονται ποιος θα πρωτοπληρώσει, καμμιά φορά παρεξηγιούνται κιόλας. Είναι πάντα τιμή για τον άντρα να κάνει αυτός το τραπέζι. Η νύχτα συνεχίζεται στο Λιβάδι, δροσερή και πλανεύτρα. Εδώ πάνω, στα 1200 μέτρα το καλοκαίρι, όπως το εννούν οι καμπίσιοι, είναι άγνωστο. Λίγο έξω απ' την πλατεία όλα είναι διαφορετικά. Στο "Κιόσκι", με τον άνετο χώρο του, ο περίπατος είναι αργός και ρομαντικός. Οι θόρυβοι ξεμακραίνουν, οι γαργαλιστικές τσίκνες απ' τα ψητά κρέατα δεν φτάνουν εδώ, γύρω η ατμόσφαιρα ευωδιάζει απ' τα λεπτά αρώματα των λουλουδιών. Το φεγγάρι, απελευθερωμένο από τους όγκους των χτισμάτων, συνεχίζει ήρεμα και ανεμπόδιστα την πορεία του. Κάποιοι ηλικιωμένοι Λιβαδιώτες κουβεντιάζουν ήρεμα στο μοναχικό τους παγκάκι ή αγναντεύουν αμίλητοι τις γαλαζωπές κορφές του Ολύμπου. Πιο πέρα, μακριά από αδιάκριτα βλέμματα, ένα νεαρό ζευγάρι ερωτευμένων, προτιμά το γρασίδι, την αμεσότητα της γης. Ίσως είναι οι αυριανοί συνεχιστές της πορείας του Λιβαδιού μέσα στο χρόνο.

◆ Η υπέροχη φύση που περιβάλλει το Λιβάδι, προσφέρεται για δασική αναψυχή και ωραίους περιπάτους.

◆ Κηκίδες στα φύλλα της οξυάς που προκαλούνται από το Miciola fagi, έντομο μικροσκοπικό της τάξης των διπτέρων. Από τις εκκρίσεις του εντόμου διεγείρονται οι φυτικοί ιστοί και δημιουργούν όγκους, φαινόμενο συνηθισμένο, που δεν έχει καμμιά επίδραση στην υγεία των δέντρων. (Χ. ΠΕΡΛΕΡΟΥ ΙΝΣΤ. ΔΑΣ. ΕΡΕΥΝΩΝ ΘΕΣ\ΙΚΗΣ).

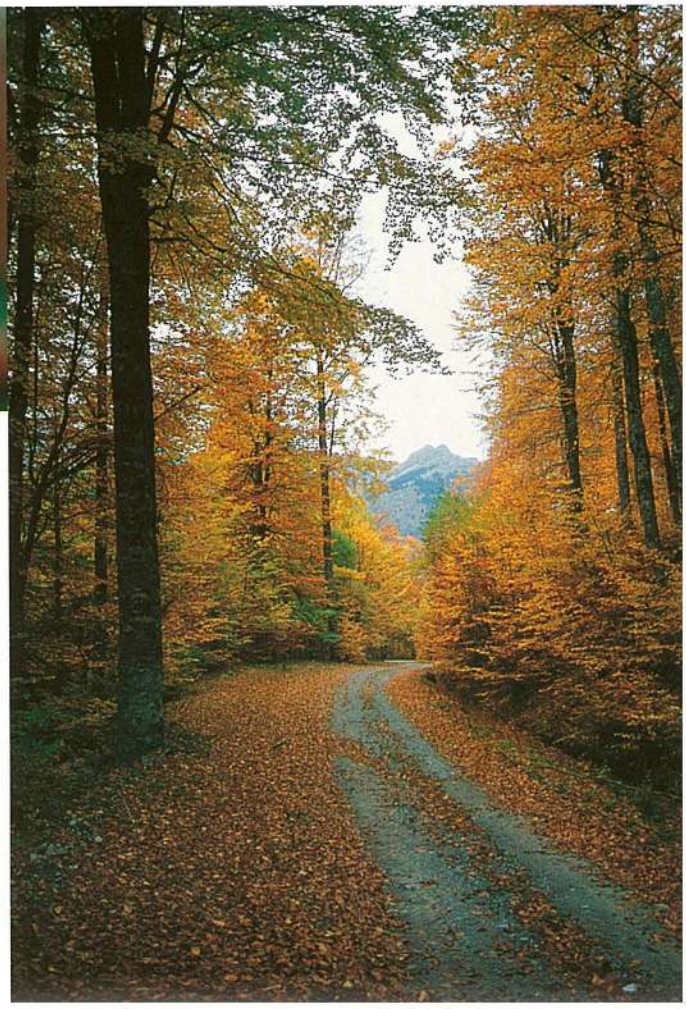

◆ Δασικά φθινοπωρινά μονοπάτια για ήρεμες στιγμές έξω από το Λιβάδι. *Φωτ. Μ. Αλμπάνογλου*

◆ Με τον ερχομό του Φθινοπώρου η συλλογή και κοπή των ξύλων αποτελούν πρωταρχικής σημασίας ασχολία για τους Λιβαδιώτες. Οι χειμώνες εδώ είναι δύσκολοι. *Φωτ. Γ. Ζαρζώνης*

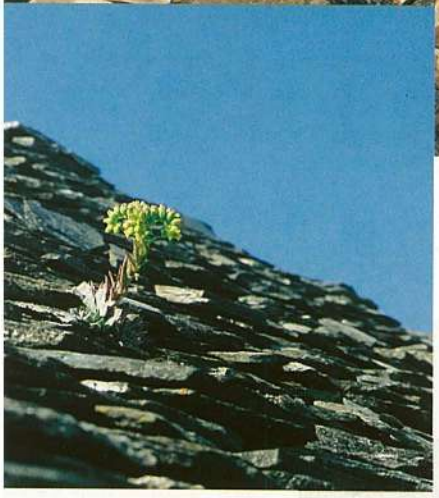

◆ Συνηθισμένη εικόνα στίς περισσότερες πλακόστρωτες στέγες του Λιβαδιού απ' όπου μ'έναν παράξενο τρόπο καταφέρνει και φυτρώνει το φυτό με την λαική ονομασία "ξύδι της γάτας".

◆ Με πρωτοβουλία του Εξωραιστικού Συλλόγου Λιβαδίου εγκαταστάθηκε το 1996 στη θέση "Κιτραμάνο" το ξύλινο αυτό κιόσκι με την υπέροχη θέα.

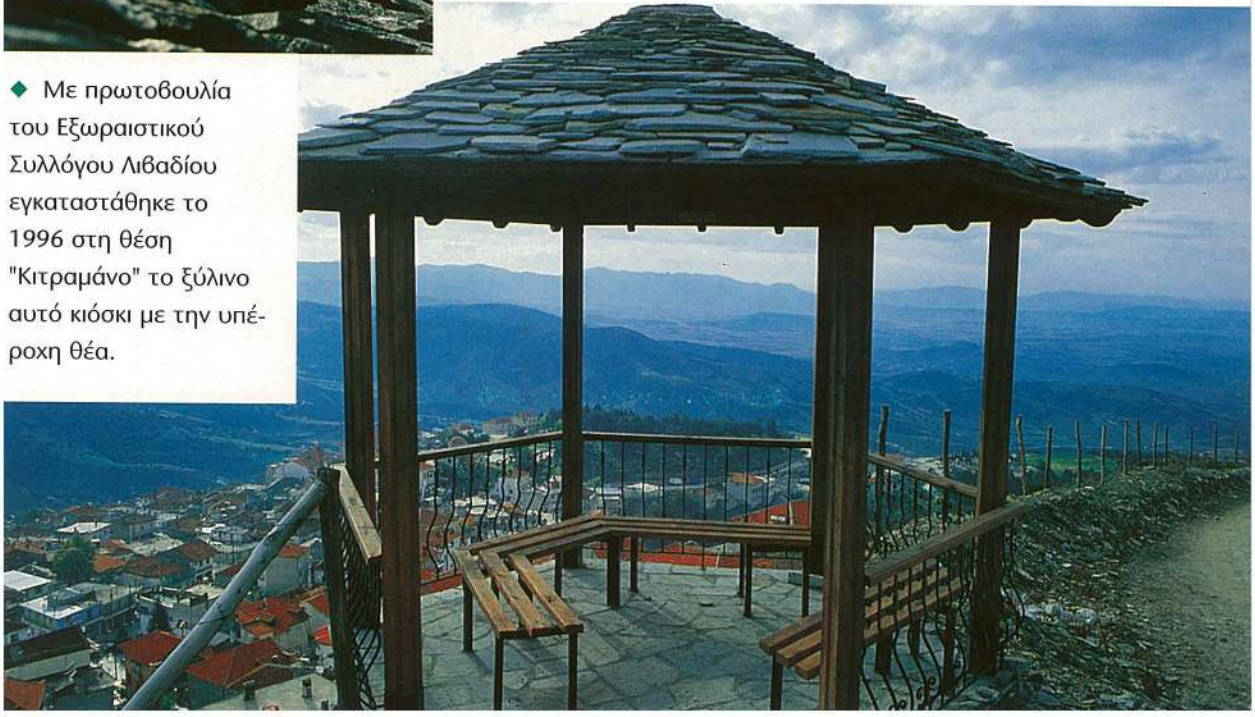

◆ Χειμωνιάτικες εικόνες του Λιβαδίου. Μοναξιά και μελαγχολία στο Σάλτσι.

◆ Απ'τά τέλη του Οκτώβρη μέχρι τις αρχές του Δεκέμβρη τα παραδοσιακά καζάνια δεν σταματούν να βράζουν το δυνατό μυρωδάτο τσίπουρο στο Λιβάδι. Η παρακολούθηση μιας τέτοιας διαδικασίας είναι πραγματική εμπειρία. *Φωτ. Α. Καλαϊτζή*

◆ Δουλεμένο στο χέρι χάλκινο καζάνι, απαραίτητο στοιχείο της γραφικότητας του χώρου. Η φωτιά από κάτω πρέπει να ελέγχεται τακτικά, γιατί αν είναι πιο δυνατή η πιο σιγανή, θα επηρεάσει την ποιότητα του τσίπουρου.

◆ Με ιδιωτική πρωτοβουλία κατοίκων του Λιβαδίου (Λέσχη Εξοπλισμού ΣΚΙ-ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ) στήθηκε το καταφύγιο ανάγκης στη Σάπκα σε υψόμετρο 1550 μ. Η Λέσχη προμηθεύει εξοπλισμό σκί, ποδήλατα βουνού, ενοικιάζει άλογα-μουλάρια περιπάτου και παρέχει κάθε πληροφορία για επιβίωση στη φύση. Υπεύθυνοι: Λ.Χατζής,Ε & Δ.Κουτσομέρκος. Τηλ 0493\41210,41108 Θεσ\νίκη 249508 247423 κιν. 093\306015

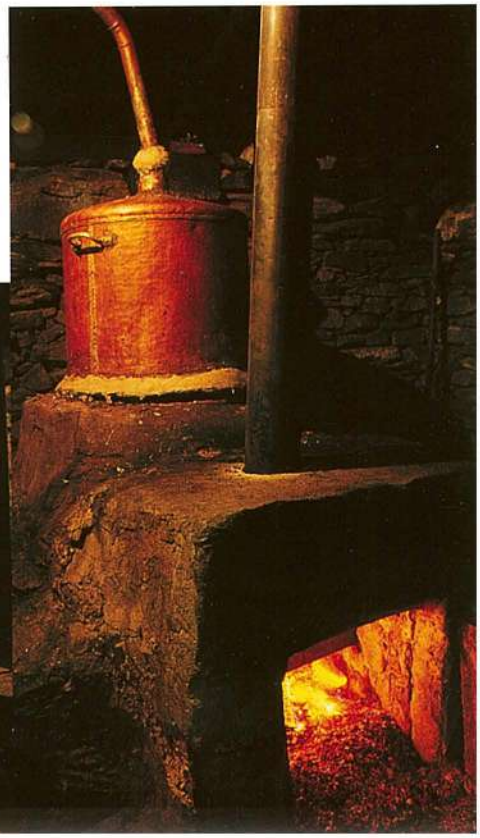

Με ιδιαίτερη χαρά, δέχθηκα να χαιρετήσω την έκδοση του περιοδικού "Ελληνικό Πανόραμα", για το τμήμα που αναφέρεται στην ιδιαίτερή μου πατρίδα, το ιστορικό και πανέμορφο ΛΙΒΑΔΙ - ΟΛΥΜΠΟΥ.

Μελετώντας το σχέδιο της έκδοσης, αισθάνθηκα περήφανος και ταυτόχρονα ευτυχής, για τον τόπο γέννησής μου, για την ιστορία του, για τα ήθη και τα έθιμά του, για τις άγριες ομορφιές του, για την κουλτούρα του.

Είναι βέβαιο, ότι η έκδοση του περιοδικού, αποτελεί μια σημαντική και πρωτοποριακή προσπάθεια, λίγων αλλά αξιόλογων και ικανότατων ανθρώπων, που δεν συμψηφίζουν κόπο και μόχθο και δεν υπολογίζουν χρόνο και χιλιόμετρα για να πετύχουν το τέλειο αποτέλεσμα. Έχω εντυπωσιασθεί από την ευαισθησία του εκδότη κ. Θεόφιλου Μπασγιουράκη και των συνεργατών του, για θέματα ιστορικά, πολιτισμού και ομορφιάς της ελληνικής φύσης. Είμαι σίγουρος, ότι τα αποτελέσματα του αφιερώματος θα είναι άμεσα και πρακτικά, προς όφελος της γενέτειράς μας, που βέβαια άξιζε μιας τέτοιας προβολής. Ο Σύλλογος Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης "ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΟΣ", που δρα και κινείται στην ίδια κατεύθυνση, στηρίζει την έκδοση "Ελληνικό Πανόραμα", όπως και κάθε άλλη προσπάθεια που θ' αναφέρεται και θ' αναδεικνύει το ΛΙΒΑΔΙ - ΟΛΥΜΠΟΥ.

Γιάννης Φακαλής
Πρόεδρος Συλλόγου Λιβαδιωτών Θεσ/νίκης

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΛΙΒΑΔΙΩΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Της Ασπασίας Καραβίδα
Γεν. Γραμματέως του Συλλόγου

Ακολουθώντας το μεταναστευτικό ρεύμα της εποχής, πολυάριθμοι Λιβαδιώτες τράβηξαν το δρόμο της φυγής από το Λιβάδι, με σκοπό την αναζήτηση καλύτερης τύχης. Απλώθηκαν σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης και, όπως ήταν φυσικό, ένα μεγάλο μέρος απ' αυτούς εγκαταστάθηκε στη Θεσσαλονίκη, μάνα και καρδιά της Βόρειας Ελλάδας. Στη φιλόξενη αγκαλιά της δούλεψαν, μορφώθηκαν, πρόκοψαν, μεγαλούργησαν, αλλά, προς μεγάλη τους τιμή, δεν ξέχασαν. Δεν ξέχασαν την πέτρινη λιτή αετοφωλιά που τους γέννησε, εκεί ψηλά πίσω από τον Γέρο Όλυμπο. Δεν λησμόνησαν τα ήθη και τα έθιμά τους, την αγάπη τους για το φτωχό αλλά περήφανο και πανέμορφο μέσα στην απλότητά του, Λιβάδι. Οδηγημένοι λοιπόν από τη νοσταλγία για τη γενέτειρα γη, μερικοί ένθερμοι και δραστήριοι Λιβαδιώτες μαζεύτηκαν κάποιο βράδυ του 1929 στο ξενοδοχείο "Μπρίστολ" και συγκινημένοι, έβαλαν με ενθουσιασμό την υπογραφή τους κάτω από το ιδρυτικό καταστατικό του "Συλλόγου Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης Ο ΟΛΥΜΠΟΣ". Έτσι ξεκίνησε το οδοιπορικό ενός από τους παλαιότερους Συλλόγους της Θεσσαλονίκης, που έχει να επιδείξει αδιάλλειπτη δράση όλα αυτά τα χρόνια, παρά τις κατά καιρούς αντίξοες και δύσκολες συνθήκες. Την πλούσια δράση του Συλλόγου, ήρθαν να φρενάρουν τα γεγονότα του 1967. Ο Σύλλογος ατόνησε, αλλά δεν διαλύθηκε. Έτσι, στις αρχές του 1973, και βαδίζοντας στα χνάρια των ιδρυτών του 1929, μαζεύτηκαν και πάλι οι Λιβαδιώτες στο "Καφέ Ήλιον" στην οδό Μητροπόλεως, τροποποίησαν το καταστατικό, ο Σύλλογος πήρε την επωνυμία "Ο ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ" και έκανε νέο ξεκίνημα. Στην προσπάθειά του να φέρει κοντά στο Σύλλογο νέα μέλη, στράφηκε προς την νεολαία. Ποιος Λιβαδιώτης της Θεσσαλονίκης δεν θυμάται τον πρώτο εκείνο Χορό Νεολαίας στο "ΤΙΦΑΝΙΣ" στις 27/2/73 και τον αποκρηάτικο χορό στις 11/3/73; Η φοβερή επιτυχία των δύο αυτών εκδηλώσεων έφερε και πάλι τον κόσμο κοντά στον Σύλλογο. Εγγραφές νέων μελών, ενθουσιασμός, συνδρομές, ενισχύσεις που άρχισαν να γεμίζουν σιγά - σιγά το μηδενικό ταμείο του Συλλόγου, χαρακτήρισαν εκείνη την περίοδο. Τη χρονιά αυτή δημιουργήθηκε και καθιερώθηκε από τον Σύλλογο ο Χορός των Γερόντων τον Δεκαπενταύγουστο στο Λιβάδι, δόθηκαν τα πρώτα βραβεία σε αριστούχους μαθητές και καθιερώθηκε η ημέρα Απελευθερώσεως του Λιβαδίου. Το 1975 υπήρξε σταθμός στην ιστορία του Συλλόγου, αφού απέκτησε ιδιόκτητη στέγη και στις 22/11/75 έγιναν τα εγκαίνια του Εντευκτηρίου, στην οδό Γ. Σχολαρίου 3, περιοχή Μπότσαρη. Στις 3/2/76, δημιουργείται ο πρώτος Χορευτικός Όμιλος στην ιστορία του Συλλόγου, επανδρωμένος με φοιτητές και εργαζόμενους νεολαίους Λιβαδιώτες που ζουν στη Θεσσαλονίκη. Από το 1978 και μετά, ο Σύλλογος συνεχίζει ακάθεκτος την ανοδική πορεία του. Οι οικογενειακές συνεστιάσεις, οι βραδιές Νεολαίας, τα απογευματινά τσάγια των γυναικών, τα αποκριάτικα παιδικά πάρτυ,

Οδηγημένοι λοιπόν από τη νοσταλγία για τη γενέτειρα γη, μερικοί ένθερμοι και δραστήριοι Λιβαδιώτες μαζεύτηκαν κάποιο βράδυ του 1929 στο ξενοδοχείο "Μπρίστολ" και συγκινημένοι, έβαλαν με ενθουσιασμό την υπογραφή τους κάτω από το ιδρυτικό καταστατικό του "Συλλόγου Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης"

τα πρωτοχρονιάτικα ρεβεγιόν και η καθημερινή αθρόα προσέλευση, επιτυγχάνουν την σύσφιξη των σχέσεων των μελών και την αξιοποίηση του Εντευκτηρίου κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Τον Μάρτιο του 1993 το παρόν Δ.Σ. με επικεφαλής τον Πρόεδρο κ. Γιάννη Φακαλή ανέλαβε το δύσκολο και δαπανηρό έργο της εκ βάθρων ανακαίνισης της λέσχης 20 χρόνια μετά την λειτουργία της και την Κυριακή 21/11/93 γίνονται τα αποκαλυπτήρια της προτομής του Γεωργάκη Ολύμπιου στο πάρκο της ΧΑΝΘ, απέναντι από το Θέατρο ΑΥΛΑΙΑ.

Την παραμονή της Πρωτοχρονιάς 31/12/93 σε συνεργασία με τον Εξωραϊστικό Σύλλογο Λιβαδίου παρουσιάστηκαν στους κεντρικούς δρόμους της Θεσσαλονίκης τα "Μπαμπαλιούρια", κάνοντας γνωστό το έθιμό μας στους Θεσσαλονικείς. Στις πολύπλευρες δραστηριότητές του, ο Σύλλογος διαπίστωσε, ότι η υπάρχουσα αίθουσα είναι μικρή για να τις στεγάσει. Έτσι αποφασίσθηκε η αγορά διπλανής αίθουσας 110 τ.μ., που ενώνεται με την ήδη υπάρχουσα, που παραχωρείται στην νεολαία του Συλλόγου. Μέσα από αυτό το πολύ συνοπτικό οδοιπορικό πιστεύουμε ότι οι παλιότεροι θα θυμηθούν και οι νεότεροι θα πληροφορηθούν την πολύπλευρη δράση του συλλόγου μας και θα γίνουν άξιοι συνεχιστές του έργου, που ξεκίνησε το 1929 και που στόχος του είναι η ομόνοια και συνεργασία των μελών και η προβολή σε πανελλήνια κλίμακα της πατρίδας μας, του ΛΙΒΑΔΙΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ.

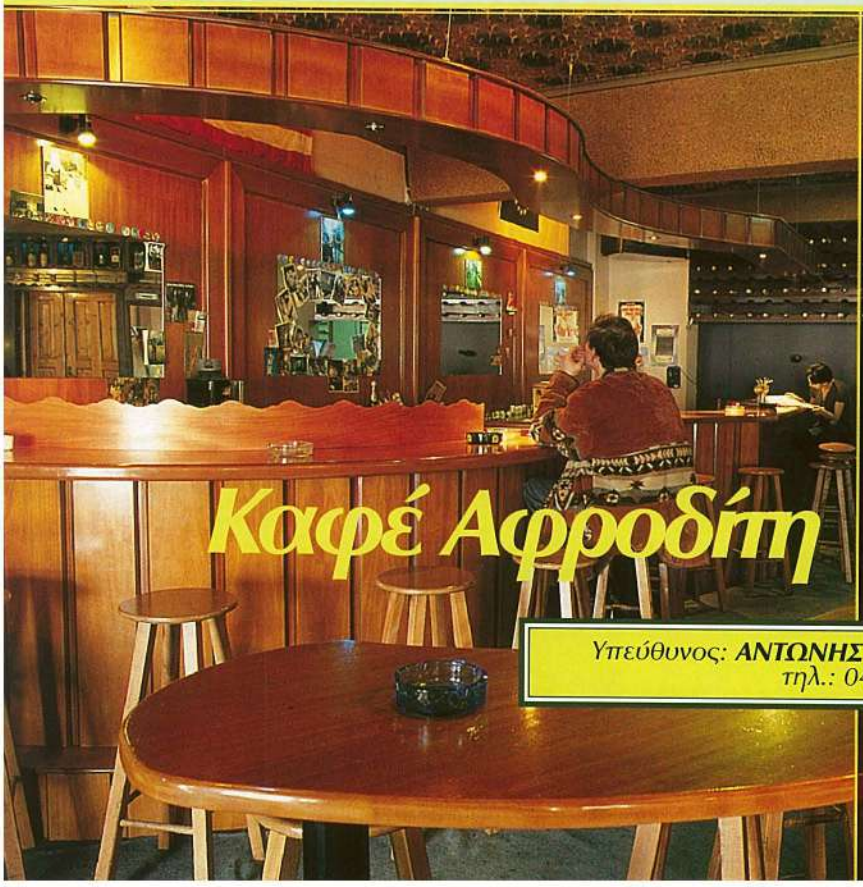

Καφέ Αφροδίτη

Υπεύθυνος: **ΑΝΤΩΝΗΣ ΜΟΣΧΑΣ**
τηλ.: 0493/41730

Η νεολαία στο Λιβάδι έχει εδώ και τέσσερα χρόνια το δικό της στέκι. Είναι το Καφέ Αφροδίτη στη σύγχρονη πλατεία του Λιβαδίου. Εδώ η μέρα ξεκινάει όμορφα με καφεδάκι και θέα στον Όλυμπο. Μπροστά και ο κεντρικός δρόμος που διασχίζει το Λιβάδι, προσφέρει μια συνεχή εναλλαγή παραστάσεων με τον κόσμο που πηγαινοέρχεται. Καθώς πέφτει η νύχτα, οι ρυθμοί ανεβαίνουν. Πόλος έλξης γίνεται τώρα το ξύλινο μπαρ με ποτά, κοκταίηλς και δυνατή μουσική. Είναι η ώρα της νεολάιας, που με το δικό της τρόπο υποδέχεται και απολαμβάνει τις νυχτερινές ώρες στο Λιβάδι. Το καλοκαίρι στην Αφροδίτη είναι ελκυστικό. Τραπεζάκια στην Πλατεία, ή στο πανοραμικό μπαλκόνι, προσφέρονται για ώρες χαλάρωσης ή ονειροπόλησης στις απέναντι κορυφές του Ολύμπου.

ΤΑΒΕΡΝΑ "ΛΑ ΠΡΟΚΟΒΑ"

Η κεντρική πλατεία του Λιβαδίου είναι το απαραίτητο σημείο συγκέντρωσης Λιβαδιωτών και επισκεπτών. Με τον γεροπλάτανο και το πλακόστρωτο, την πέτρινη βρύση και το παλιό σπίτι του Ήρωα του Λιβαδιού Γεωργάκη Ολύμπιου. Εδώ και η γραφική ταβέρνα **ΛΑ ΠΡΟΚΟΒΑ.** *Με τους παραδοσιακούς μεζέδες της, λουκάνικο, κεμπάπ, κοκορέτσι, νόστιμες σούπες και μαγειρεμένα φαγητά τα Σαββατοκύριακα. Όλα αυτά θα τα συνοδεύσετε με ντόπιο κρασί. Αν πάλι προτιμάτε δυνατό Λιβαδιώτικο τσίπουρο, ο Νίκος Τσίρκος μπορεί να σας ανοίξει την όρεξη με μιά μεγάλη ποικιλία, και πάντα με χαμόγελο και πρόθυμη εξυπηρέτηση.* **ΤΗΛ 0493/41600**

ΤΑΒΕΡΝΑ-ΚΑΦΕ "ΑΣΤΕΡΙΑ-ΚΙΟΣΚΙ"

Αφήνουμε για λίγο τα τσιμέντα της πόλης, χαρίζουμε στον εαυτό μας μια βόλτα στο Λιβάδι Ολύμπου. Στην άκρη του πάρκου η ταβέρνα ΚΙΟΣΚΙ. 20 χρόνια τώρα στο μπαλκόνι της χιλιάδες άνθρωποι έχουν μαγευτεί από τις αντικρινές κορυφές του Ολύμπου. Τις κρύες χειμωνιάτικες μέρες και νύχτες τα κούτσουρα στο τζάκι δεν σβήνουν ποτέ. Δίπλα μας το ντόπιο δυνατό τσίπουρο, με τα νόστιμα Λιβαδιώτικα λουκάνικα και τυροκομικά, είναι καλοί σύντροφοι. Μαζί μ'αυτά ψημένο ψωμάκι με λάδι και ρίγανη,κοκορέτσι και κατσικάκι, που μ'ένα τηλέφωνο σας το ετοιμάζουν όποτε θέλετε. Γύρω μας παραδοσιακός διάκοσμος, άφθονο ξύλο, υφαντά τραπεζομάντηλα και φιλική εξυπηρέτηση. Φεύγοντας, το ξέρουμε πολύ καλά, θα ξανάρθουμε.

Υπεύθυνοι καταστήματος:
ΝΤΑΜΠΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ & ΔΑΜΑΛΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ. ΤΗΛ.: 0493 - 41018

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΚΙΟΣΚΙ

Στο ξενοδοχείο **"ΚΙΟΣΚΙ"** *του Λιβαδίου κάθε πολυάσχολος ή αγχωμένος άνθρωποστης πόλης βρίσκει αυτό ακριβώς που του λείπει. Γαλήνη και ηρεμία. Μακρυά από θορύβους και ρύπανση, στην άκρη του μαγευτικού πάρκου του Λιβαδίου, το* **ΚΙΟΣΚΙ** *μας προσφέρει άνεση, οικογενειακή ατμόσφαιρα και φιλική εξυπηρέτηση. Πάνω απ'όλα όμως προσφέρει μια μοναδική θέα απ'τα παράθυρα και τα μπαλκόνια των δωματίων του τις κορυφές του Ολύμπου, άλλοτε χιονισμένες άλλοτε κατακόκκινες στη Δύση του ήλιου κι άλλοτε να εξαφανίζονται στην ομίχλη ή πίσω από βαρειά σύννεφα. Κάτω στα πόδια μας η απέραντη πεδιάδα της Περραιβίας μέχρι εκεί που φθάνει το μάτι. Καθώς πέφτει το Φθινόπωρο μαζί με τα πρώτα κρύα ανάβουν τα κούτσουρα στο τζάκι και σβήνουν μόνο με το τέλος της Ανοιξης. Ιδανικό για διήμερα τριήμερα η διακοπές διαρκείας, το* **ΚΙΟΣΚΙ** *μας έχει αφήσει ως τώρα μόνον ευτυχισμένες αναμνήσεις. Στους φιλόξενους χώρους του μπορούν να κοιμηθούν πάνω από 40 άτομα*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΧΑΤΖΗΣ ΛΑΖΑΡΟΣ
ΤΗΛ.: 0493/41 217